

Feministiskt Initiativ prioriterade områden

- A Politikens organisering
- B Rättspolitik
- C Kroppslig integritet och sexualitet
- D Vård, medicin och medicinsk forskning
- E Utbildning och forskning
- F Arbete, familj och socialförsäkringar
- G Bostäder, trafik och samhällsbyggnad
- H Miljö
- I Kultur och media
- J Antirasism och migrationspolitik
- K Utrikes och säkerhetspolitik

För en feministisk politik

Internt arbetsmaterial

Kursiv text är text beslutad av årsmötet i Örebro.

Målet för en feministisk politik är ett samhälle där alla människor kan utveckla sin fulla potential i ett jämlikt samspel med andra – oberoende av kön, ålder, funktionshinder, sexualitet eller hudfärg/etnisk tillhörighet. Arbetet mot könsorättvisor och sexism står i fokus för en sådan analys. Sverige är idag, trots formell jämställdhet mellan kvinnor och män, ett samhälle som systematiskt underordnar kvinnor genom en överordning av män.

Feministiskt initiativs förslag syftar till att bryta denna könsordning. En feministisk politik handlar i mycket om att omvärdera och förändra synen på många av de verksamheter, göranden och varanden som tillsammans utgör vårt liv. Det är ett stort och omfattande arbete som kräver ständiga förhandlingar på livets alla arenor, även i den parlamentariska politiken.

En feministisk utgångspunkt är att alla människor är olika. Skillnader inom grupper kan vara lika avgörande som skillnader mellan grupper. I det samhälle vi vill vara med att skapa är skillnad (att vara annorlunda) aldrig liktydigt med att vara sämre. Mångfald har tvärtom ett egenvärde.

Därför måste en feministisk politik tydligt arbeta emot alla de generaliserande uppfattningar om kvinnor och män som vi pådyvlas i vårt samhälle och som begränsar människors möjligheter att skapa sig en egen identitet och ett liv fritt från förtryck. I detta ingår också att arbeta mot rasifiering. En feministisk politik är också inkluderande och antirasistisk. Den utövar inte kontroll genom att så misstro och sprida fördomar, och den är ständigt på sin vakt mot det hierarkiska patriarkala tänkande som vi alla är påverkade av eftersom vi lever i en patriarkal kultur. Feminismen syftar till breda allianser och stor pluralism. En sådan feministisk politik ställer stora krav på politisk mognad. I framtidens samhälle måste

människor med skilda grundvärderingar och livsstilar kunna leva sida vid sida i ömsesidig respekt för varandras egenart. En feministisk politik är därför inte en politik uteslutande för kvinnor och motståndsstrategierna som används måste kunna variera. Samtidigt kommer kvinnors erfarenheter som människor – oavsett om det handlar om sexualitet, barnafödande eller yrkesliv – alltid utgöra en källa till ett feministiskt politiserande av det privata.

Omgivningen fylls allt mer av sexualiserade och objektifierande bilder och beskrivningar av kvinnor och flickor. Det är idag i princip omöjligt att röra sig i en offentlig miljö, surfa på Internet eller öppna en tidning utan att ständigt översköljas av dessa budskap. Feministiskt initiativ ska verka kraftfullt för en motsatt utveckling. Genom att bryta tankar om kvinnor som objekt och män som subjekt kan vi sätta stopp för exploateringen och sexualiseringen av kvinnor och kvinnors kroppar på samhällets alla arenor.

Det feministiska förändringsarbetet kan inte styras av konjunkturer eller av rädsla för konflikter. Huvudfrågan är att makt och privilegier ska omfördelas – från gruppen män till gruppen kvinnor. Kvinnor har ett gemensamt intresse av att inte låta sig begränsas eller förtryckas på grund av sitt kön. Det gäller att skapa bredd i det politiska arbetet utan att förlora makt- och konfliktperspektivet.

En viktig utmaning i detta arbete är att formulera en ekonomisk politik baserad på en feministisk analys. Hittills har jämställdhetspolitik byggts på föreställningar om samförstånd – att kakan kan växa och att kvinnors villkor kan förbättras utan att män påverkas. Feministiskt initiativ kan inte tillåta att jämställdhetspolitiken är beroende av en god tillväxt. Därför måste de resurser som finns i samhället och i arbetslivet fördelas på ett annat sätt. Analysen blir ett verktyg både i att omfördela resurser på ett mer jämställt vis och på så vis också ett verktyg för att förverkliga politiska idéer. Detta står inte på något sätt i motsats till att en feministisk politik mycket väl kan vara en politik som gynnar en uthållig tillväxt.

En feministisk politik syftar bland annat till att bryta den könsmissiga arbetsfördelningen som finns i samhället. Idag värderas vissa arbetsuppgifter i samhället lägre därför att de generellt utförs av kvinnor medan andra har högre status för att de i hög grad utförs av män. Det finns en utbredd uppfattning att det är den ”producerande” eller ”närande” sektorn som bygger upp våra resurser, medan den omvårdande sektorn ”tär” på våra resurser. Denna syn strider mot en feministisk politik som hävdar att ett samhälle är absolut beroende av barn, hälsa och en god miljö för att uppnå välstånd. Feministiskt initiativ ser inte denna sektor som tärande utan som bärande i samhället.

Idag är tillväxt det mått framför andra som politiker använder för att avgöra om landets ekonomi går framåt. Denna syn på tillväxt är gemensam för både höger- och vänsterpolitiker. Ofta används ordet ”tillväxt” som en synonym till välstånd. Tillväxt, i betydelsen ökning av BNP från ett år till ett annat, är emellertid en mycket begränsad indikator på ett lands välstånd. En feministisk analys av BNP-måttet visar tydligt att det är konstruerat på ett vis som förbiser en stor del av kvinnors bidrag till samhällsekonomin i Sverige, och ännu mer, i världen. I feministisk ekonomi ingår insikten att även olika typer av familjekonstellationer tillhör den ekonomiska sfären. Feministiskt initiativ vill införa ett alternativ till BNP-måttet där hushållsarbete och omsorg av familjemedlemmar räknas in. Med ett sådant mått skulle värdet av kvinnors obetalda arbete bli tydligare.

Utöver den privata och den offentliga ekonomin finns en tredje sektor, den sociala ekonomin, där mycket av vårt välstånd har byggts upp. Verksamheter inom den sociala ekonomin har allmännytta eller medlemsnytta, inte vinstintresse, som främsta drivkraft. Social ekonomi innefattar bland annat föreningsrörelse, kvinnorörelse och kooperativ verksamhet. En feministisk ekonomi erkänner denna tredje sektors betydelse för vår ekonomi och verkar för att den ska kunna utvecklas.

Alla människor måste garanteras samma möjligheter till ekonomisk oberoende och lika villkor i livet och därför också samma politiska och ekonomiska makt och inflytande. Ekonomisk självständighet är en absolut nödvändighet för att kunna uppnå jämställdhet. Detta förutsätter lika tillgång till utbildning, vård och omsorg, delat föräldraansvar, lika förutsättningar på arbetsmarknaden, både som anställd och företagare samt frihet från allt könsrelaterat våld.

Den svenska jämställdhetspolitiken har ignorerat att könsordningen är sammanflätad med andra maktstrukturer. Den svenska jämställdhetspolitiken har heller inte i grunden förmått utmana könsmaktens ordningen. Feministiskt initiativs ambition är att göra det.

A Politikens organisering

Ett feministiskt förändringsarbete kräver nya strategier med krav på bredd och djup i det politiska arbetet. En politik för att häva kvinnors underordning och mäns överordning berör samtliga politikområden, som många gånger dessutom samverkar med varandra. Här krävs att maktfrågor sätts i fokus, något som även konstaterats i den nuvarande regeringens skrivningar om jämställdhetspolitiken.

"Trots en lång historia av aktivt jämställdhetsarbete präglas vårt samhälle fortfarande av en könsmaktens ordning. Arbetet måste fortsättningsvis ges en mer feministisk inriktning. Det innebär att vi måste vara medvetna om att det råder en könsmaktens ordning, att kvinnor är underordnade och att män är överordnade, och vilja förändra den. /...../ Arbetet med att öka representationen av kvinnor på beslutsfattande positioner och att få fler kvinnor till arbetsmarknaden har inte alltid inneburit att kvinnor fått tillgång till reell makt. Jämn representation mellan kvinnor och män är fortfarande viktigt men vi måste även rikta in oss på maktfrågor. Utmaningen i jämställdhetsarbetet framöver måste således vara att förändra kvinnors och mäns kvalitativa rättigheter och möjligheter. Vi måste synliggöra könsmaktens ordningen och angripa de strukturer som upprätthåller den". (Regeringens skrivelse 2002/03:140)

Arbetet för kvinnors rättigheter måste baseras på en feministisk analys och organiseras utifrån ett tydligt politiskt ansvar. Ett sätt att ta det politiska ansvaret är att strama upp och utveckla det politiska arbetet också till formen.

För feministiskt initiativ är det en självklarhet att den feministiska analysen även omfattar politikens former och organisering. Jämställdhetsområdet kräver både en ansvarig minister, som inte delar sitt uppdrag med flera andra ämnesområden, och ett eget departement, med tillräckligt många och kompetenta sakkunniga. Vidare behövs en särskild myndighet som har till uppgift att, utifrån ett könsmaktsperspektiv som även tar i beaktande hur andra maktordningar samverkar med könsordningen, arbeta mot könsdiskriminering inom samhällets samtliga områden, svara för kunskapsuppbyggnad och kunskapsspridning, vara

mötesplats mellan forskning och praktik (ett eftersatt område idag), samt ansvara för granskning av andra myndigheter och metodutveckling för att arbeta mot könsdiskriminering i ett brett perspektiv skulle vara viktiga uppgifter. Tidigare erfarenheter och kunskaper från JämO ska tas till vara.

Diskriminering på grund av kön pågår överallt i samhället. Denna diskriminering tar sig olika uttryck och samverkar med andra maktordningar så som rasistiska och socioekonomiska strukturer. Detta faktum ställer höga krav på det politiska arbetet. För att få ett forum för den politiska diskussionen måste det inrättas ett jämställdhetsutskott i riksdagen. Utskottet ska tydliggöra hur könsmaktsordningen tar sig uttryck och samverkar inom olika politikområden och vara vägledande och uppföljande organ för övriga utskott.

I Riksdagen ska Feministiskt initiativ med stöd av ett det föreslagna utskottet driva krav som förändrar de strukturer som upprätthåller könsmaktsordningen. Till Riksdagens uppgifter hör även att granska och kontrollera regeringen och den offentliga förvaltningen. En av Feministiskt initiativs viktiga uppgifter i Riksdagen är att säkerställa att jämställdhetsdirektiv till myndigheter aktivt följs upp och att regeringens eget arbete präglas av utlovade förändringar.

- 1. Fi ska verka för ett jämställdhetsutskott i riksdagen, ett tydligt departementsansvar i regeringen och en särskild jämställdhetsmyndighet*
- 2. Fi ska verka för att minska avståndet mellan politiker och väljare genom att införa en återkommande arbetspraktik för politiker. I denna praktik ska såväl traditionella kvinno- och mansyrken ingå som betalt och obetalt arbete*
- 3. Fi ska verka för att Riksrevisionens granskning av statliga insatser ska inkludera jämställdhetsmål i tolkningen av allmänna samhällsintressen.*

B Rättspolitik

Ett fungerande och icke-diskriminerande rättsväsen är grundläggande för ett demokratiskt samhälle. Det finns upprepade exempel på att tjejer och kvinnor uppmanas att ta ansvar för att stävja brott genom att till exempel inte vara ute sent på natten, bära vissa sorters kläder etc. Samhället har det yttersta ansvaret att bekämpa kriminalitet, och det ansvaret får aldrig läggas över på presumtiva brottsoffer. Ett brottsoffer ska alltid bemötas och behandlas med respekt. Det är oacceptabelt att brottsoffer blir ifrågasatta och misstänkliggjorda på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning eller andra tillhörigheter. En oroväckande tendens att skuldbelägga offer finns särskilt vid sexualbrott. Brottsoffer ska aldrig ges delansvar för att brott begås.

Tendensen att kvinnor avstår från att anmäla misshandel och våldtäkter på grund av oro för dåligt bemötande och förnedrande behandling från rättsväsendets sida är oroväckande och kräver aktiva åtgärder. Polis, åklagare, advokater och domare är alla delar av rättsväsendet och måste ha ett samlat ansvar för att motverka diskriminering på olika områden. Det är viktigt att se över befintlig lagstiftning, men det är också viktigt att bemötande och attityder inom rättsväsendet förändras.

Den banala utgångspunkten för demokrati måste vara att alla kan känna sig trygga, respekterade och värdefulla som medborgare och individer oavsett vem man är. Förekomsten av hatbrott är därmed något som inte kan tolereras i en rättsstat. Hatbrott är ett uttryck för grundläggande brist på respekt för mänskliga rättigheter, människors lika värde och demokrati. Syftet med en särskild hatbrottslagstiftning är att ge skydd åt vissa minoritetsgrupper. Dessa är etniska och religiösa minoriteter samt homo- och bisexuella. Hatbrott är inte en egen brottskategori utan många typer av brott såsom misshandel, olaga hot, ärekränkning, hets mot folkgrupp och olaga diskriminering. Det som gör det till ett Hatbrott är således *motivet* till brottet. Det är dock inskrivet i brottsbalken att dessa brott ska ge en strängare påföljd och att det ska ses som en försvårande omständighet när motivet är sådant att det utgör ett Hatbrott. Sällan uppmärksammas dock de rasistiska, homofoba eller misogynna motiv som ligger bakom många våldsbrott och detta bidrar till att varken offer eller förövare bemöts i enlighet med det brott som har begåtts.

1. Fi ska verka för att alla verksamma inom rättsväsendet ska genomgå en utbildning med könsmakts-, antirasistiskt- och hbt-perspektiv samt att kurser inom dessa områden ska vara obligatoriska på alla juristutbildningar.
2. Fi ska verka för att positiv särbehandling kan användas som ett verktyg för att uppnå bättre representativitet i rättsväsendet.
3. Fi ska verka för att polisutbildningen omfattar ett könsmakts-, antirasistiskt-, och hbt-perspektiv som tillsammans ska säkra en kompetenshöjning. Utbildningarna måste även innehålla brottsofferkunskap.
4. Fi ska verka för att även transpersoner eller personer som inte passar in i normen om vad som anses vara manligt eller kvinnligt ska inkluderas i definitionen av vad som utgör ett hatbrott.
5. Fi ska verka för att hatbrott samlas under en särskild enhet inom polisen, i första hand i storstäder.
6. Fi ska verka för att pengar avsätts till organisationer för att driva informativt arbete när det gäller hatbrott och diskriminering av homo- och bisexuella, transpersoner samt rasifierade grupper i samhället.

C Kroppslig integritet och sexualitet

Kroppslig integritet

Kvinnor har rätt till sin egen kropp! Det är en fråga om mänskliga rättigheter som måste garanteras varje individ: frihet att röra sig i samhället och på offentliga platser, att träffa vem man vill, att själv välja kläder, att utbilda sig och att säga vad man vill utan rädsla för fysiska eller psykiska repressalier. Till rätten att bestämma över sin kropp hör också frågor om rätten till abort, preventivmedel och säkerhet vid barnafödande.

Det är viktigt att utmana den syn på kvinnors sexualitet som gör kvinnor till passiva objekt för mäns sexuella begär, sprider föreställningar om att heterosexualitet är den enda möjliga sexualiteten och skambelägger kvinnors egen sexualitet. Att utveckla ett alternativt

feministiskt budskap om sexualitet är av stor betydelse för kvinnors frigörelse. Det handlar om att utmana heteronormativiteten i samhället, att ifrågasätta traditionella föreställningar om vad som är manligt och kvinnligt och föreställningar som ställer kvinnor och män mot varandra och beskriver oss som naturligt komplimenterande. Genom att frigöra oss från tanken om heterosexualitet som norm och ett binärt könstänkande kan vi motverka diskrimineringen av homo- och bisexuella och transpersoner.

Omgivningen fylls allt mer av sexualiserade och objektifierande bilder och beskrivningar av kvinnor och flickor. Det är idag i princip omöjligt att röra sig i en offentlig miljö, surfa på Internet eller öppna en tidning utan att ständigt översköljas av dessa budskap. Feministiskt initiativ ska verka kraftfullt för en motsatt utveckling. Genom att bryta tankar om kvinnor som objekt och män som subjekt kan vi sätta stopp för exploateringen och sexualiseringen av kvinnor och kvinnors kroppar på samhällets alla arenor. Fi ska verka mot pornografi.

- 1. Fi ska verka för en ändring av lagen om våldtäkt så att brist på samtycke konstituerar brottet.*
- 2. Fi ska verka för att människor inte exploateras i sexindustrin. Fi ska vidare verka för en kartläggning av penningflödena i denna industri.*
- 3. Fi ska verka för att behålla den nuvarande lagen om förbud av köp av sexuella tjänster. F! kräver också mera resurser och hjälp till prostituerade som vill ta sig ur sin situation. F! kräver även skärpta straff för sexköp.*
- 4. Fi ska verka för ett nationellt resurscentrum för prostituerade. Detta ska ha både rådgivande och behandlande uppgifter men även fungera som ett kunskapscentrum.*
- 5. Fi ska verka för att sexköpslagen utvidgas till att omfatta köp av sexuella tjänster i syfte att sprida (exempelvis genom fotografi, film, sms, mms, publicering i tidskrift eller på internet) eller på annat sätt göra förtjänst på att vidareförsälja de sexuella tjänsterna (exempelvis liveshow). Detta innebär att köp av sexuella tjänster för att producera pornografi skall bli olagligt.*
- 6. Fi ska verka för att barn under 18 år inte får utnyttjas i något pornografiskt sammanhang. Lagstiftningen ska ses över och skärpas så att det handlar om faktisk ålder och i de fall där det är svårt att avgöra, så ska misstanken att det handlar om ett barn vara företrädande framför eventuell pubertetsutveckling.*
- 7. Fi ska verka för en skärpning av socialtjänstlagen som innebär att utsatta kvinnor och barn – oberoende av bostadsort – ska ha tillgång till hjälp, stöd, respektfullt bemötande och skyddat boende i sitt närområde. Socialtjänstlagen måste därför innehålla en tvingande paragraf där alla kommuner ges i uppdrag att själva, eller i samarbete med andra näraliggande kommuner, se till att det finns en samordningsenhet (ideell eller kommunal) som kan bistå utsatta kvinnor och barn. I de fall där hjälpsökande talar annat språk än svenska skall hon ha rätt till tolkhjälp. All jourverksamhet skall bygga på ett antirasistiskt perspektiv. Kommuner som inte sköter sig ska åläggas sanktioner. I samband med lagändringen måste staten skjuta till pengar till kommunerna för detta ändamål.*

8. *Fi ska verka för att skyddet för kvinnor som utsätts för hot om våld skall stärkas, genom att efterlevnaden av besöksförbud skärps. För personer som dömts till besöksförbud för våld mot partner ska fotboja utfärdas och den drabbade får frivilligt använda ett armband med ett larm som utlöses av fotbojan. Larmet utlöses också hos polisen som ska åtgärda det faktum att personen bryter mot besöksförbudet.*
9. *Fi ska verka för att varje kommun ansvarar för samordningen mellan myndigheter i ärenden som gäller mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Utsatta kvinnor ska inte själva behöva sköta denna samordning.*
10. *Fi ska verka för att det för tjänster som innefattar ett specifikt ansvar för frågor om mäns våld mot kvinnor och barn och våld i nära relationer vid alla berörda myndigheter ställs krav på kunskaper om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer och de olika uttryck detta våld kan ta sig beroende på kvinnors olika positioner. Innehavare av sådana tjänster skall få fortlöpande utbildning.*
11. *Fi ska verka för att män/partners som utövar våld har rätt till hjälp, och att hjälpen måste innefatta ett HBT-, antirasistiskt- och könsmaktsperspektiv.*
12. *Fi ska verka för att staten tar ansvar för att det inrättas resursjourer som kan ta emot de mest utsatta kvinnorna, exempelvis missbrukare, psykiskt sjuka och prostituerade. Personal på kvinnojourer ska utbildas i hur de ska bemöta och slussa vidare hjälpsökande de själva inte har resurser att ta emot.*
13. *Fi ska verka för att ålägga kommuner och landsting att anordna utbildning för personal som arbetar med missbrukande kvinnor och/eller psykiskt sjuka kvinnor utbildning i frågor om mäns våld mot kvinnor i syfte att de lättare ska kunna identifiera kvinnor som utöver sitt missbruk/sin sjukdom också är utsatt för mäns våld.*
14. *Fi ska verka för att kommunerna måste ta ansvar för att hjälpa, stödja och skydda de kvinnor och män som är utsatta för våld i samkönade relationer.*
15. *Fi ska verka för att barns rättssäkerhet stärks när barn bevittnar mäns våld mot kvinnor eller våld i nära relationer. Barnen ska i dessa fall få brottsofferstatus och om mannen/den våldsamma partnern är vårdnadshavare för barnet, ska statusen som vårdnadshavare omprövas.*
16. *Fi ska verka för ökade resurser till den offentliga psykvården för att hjälp i tillräcklig omfattning ska kunna ges till vuxna som blivit utsatta för sexuella övergrepp som barn.*
17. *Fi ska verka för att jourer/samordningsenheter i samarbete med polisen ska kunna utfärda tvingande förturer, dvs. en specialförtur där den utsatta kvinnan och eventuellt barn har rätt till en ny bostad i valfri kommun.*
18. *Fi ska verka för en förstärkning av elevvårdspersonal – kuratorer, psykologer och skolsköterskor – på skolor och förskolor. Denna personal skall omfattas av kompetenskrav så att de har förutsättningar för att kunna identifiera de barn som är offer för mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och sexuella övergrepp. Den kompetensen ska innefatta ett genus-, HBT- och antirasistiskt perspektiv.*

19. *Fi ska verka för fri och laglig abort i hela världen. Tills det är uppnått måste kvinnor i länder där aborten inte är fri välkomnas till Sverige för att göra abort på samma villkor som kvinnor bosatta i Sverige.*
20. *Fi ska verka för att namnlagen ändras så att alla människor har rätt att ta förnamn utan att det styrs av biologiskt kön. Denna rätt skall även gälla för föräldrar när de namnger sina barn.*
21. *Fi ska verka för att inkludera transpersoner i lagstiftningen om hets mot folkgrupp.*

Sexualitet

Sexuella känslor och hur man förstår sin sexualitet, påverkas av det samhälle man växer upp i. Hur man utvecklas sexuellt, vad som känns rätt och bra, dåligt eller möjligt, hänger samman med de bilder och föreställningar (inte minst sexualmoralens dubbla bild av kvinnan som hora eller madonna) som tidigt presenteras för oss under uppväxten. Vad som "är" kvinnors roll som sexuella väsen och i sexuella samspel begränsas genom stereotyper skapade av genusroller, reklam, filmindustri, pornografi etc. Sexuell frigörelse är att kunna vara fri att utforska sin sexualitet och lust utan att känna sig begränsad av skuld och skam. Detta innebär allt ifrån fantasier och onani till sexuella förbindelser med andra. Individens sexuella frihet har alltid en gräns i mötet med andra. Man kan inte kräva att andra skall tillfredsställa ens lustar mot deras egen vilja eller mot lön eller betalning. Det är viktigt att en sexuell utveckling sker utan fruktan för våld och övergrepp, och att kvinnor får full kontroll över sin egen reproduktion.

Två centrala arenor som är speciellt viktiga som skapare av kulturella normer och ideal för genus, sexualitet och identitet är skolan och reklam/media. Vilka normer som presenteras av utbildare och av medieproducenter påverkar unga människors förhållande till sexualitet och kropp. Dessa är i stor grad präglade av traditionella föreställningar om genus och sexualitet. Feministiskt initiativ föreslår nedanstående åtgärder för att förbättra detta:

22. *Fi ska verka för att bidra till att skapa andra och mer mångfaldiga normer för kvinnors sexualitet som utmanar objektifiering, heteronormativitet och kvinnors sexualitet som tabu och skambelagd.*
23. *Fi ska verka för ett normkritiskt och öppet förhållningssätt till sexualitet i undervisning och bland skolpersonal generellt. Detta inkluderar att skolan bör reflektera runt sexualitet och könsidentitet, undvika att reproducera stereotyper i sexualundervisningen, motverka homofobi och sexism generellt, samt öka kunskapen om hbt-frågor bland skolvårdspersonal.*
24. *Fi kräver att alla elever i förskolan, grundskolan och gymnasiet får återkommande sex- och samlevnadsundervisning. Undervisningen ska ta utgångspunkt i ett normkritiskt perspektiv på genus och vidare innefatta gränssättning som tema.*

D Vård, medicin och medicinsk forskning

Män har under lång tid varit norm i vården/medicinen/forskningen. Detta har bland annat lett till dålig kunskap om hur de organ som både kvinnor och män har fungerar i kvinnokroppen och till att medicin och behandlingar inte är anpassade till kvinnors kroppar. Kvinnors ohälsa och symptom ser också annorlunda ut än mäns. När detta inte finns med i utbildning av sjukvårdspersonal kan det leda till att kvinnors sjukdomar inte tas på allvar och att kvinnor bemöts sämre i vården.

När symptomologi och diagnostik är anpassade till män och deras sjukdomar blir kvinnor "naturligt" de som avviker och görs annorlunda. Även andra normer exempelvis heteronormen präglar vården/medicinen/forskningen. Det finns en tendens att man inom vården/medicinen/forskningen överbetonar biologiska könsskillnader och deras förklaringsvärde. Sociala förklaringar och tolkningar måste få större utrymme och likvärdig status. Ett annat inneboende problem inom vården och medicinen är att strukturella förhållanden som tar sig uttryck i ohälsa och sjukdom riskerar att individualiseras.

I det patriarkala samhället kläms kvinnor ständigt mellan betalt och obetalt arbete. Bristen på möjlighet till vila i kombination med hög arbetsbelastning och låga löner bidrar till den strukturella underordningen av kvinnor. Detta sliter hårt på kvinnors kroppar med bland annat det resultatet att kvinnor drabbas av utbrändhet, psykiska besvär och ständig värk i högre utsträckning än män och att sjukskrivningarna ökar mest bland kvinnor. Mot denna bakgrund blir en väl fungerande vård som tar kvinnors problem på allvar extra viktig.

Fler och fler kvinnor hamnar idag i utbrändhet, fibromyalgi, kroniska smärttillstånd etc. Kvinnors ökade ohälsa måste ses i ett samhällsperspektiv och vi måste skaffa oss mer kunskap om dess orsaker. Kvinnor ska inte behöva nöja sig med att inte veta vad de har drabbats av, vad det beror på eller hur det ska behandlas.

Reproduktiva rättigheter är inte bara nödvändiga för att säkra kvinnors hälsa utan handlar om att se kvinnor som autonoma individer med en oinskränkt rätt till att bestämma över sina egna kroppar. Kvinnor måste få större möjligheter att bestämma över sin egen vård till exempel ultraljud under graviditeten, var födelsen ska äga rum, förlossningens utformning, smärtlindring under förlossningen, kejsarsnitt och så vidare. För att säkra dessa rättigheter krävs en upprustning av förlossningsvården med bland annat större personaltäthet bland barnmorskor så att kompetensen kan upprätthållas under årets alla månader.

För att föräldrar ska leva i ett jämställt föräldraskap är föräldrarutbildning för blivande och nyblivna föräldrar en mycket viktig insats. Den kan ge kunskap om hur uppfostran och förväntningar är viktiga i skapandet av könsroll och könsidentitet och att öka jämställdheten i parrelationer.

Trycket på kvinnor är stort och ohälsan för kvinnor i form av oro, ångslan och ångest ökar. Gruppen kvinnor i åldrarna 16-34 är särskilt utsatta. För att motverka denna utveckling krävs mer resurser för förebyggande verksamhet och för att öka tillgängligheten av psykologer, psykoterapeuter och kuratorer inom primärvården, skolhälsovården och äldreomsorgen.

Länge har kvinnors missbruk osynliggjorts och därmed inte heller fått den vår de behövt. Kvinnor har dessutom ofta en annan problembild än de missbrukande männen. Männen är

ofta ensamstående medan kvinnorna oftare lever tillsammans med barn och partner (som missbrukar). Missbrukande kvinnor utsätts ofta för våld och hot från manliga missbrukare. Därför är det viktigt att de erbjuds vård separat från män, på behandlingshem och härbärgen och att vårdpersonalen har kunskap om könsrelaterat våld.

Många kvinnor söker sig till alternativ vård. Dessa möjligheter är intressanta och vi stödjer en utveckling och granskning av dem.

1. *Fi skall verka för att inget kön ska vara norm i medicinsk forskning, utbildning och teknikutveckling.*
2. *Fi skall verka för att omsorgsbehov ska bedömas på ett likvärdigt sätt oavsett kön, etnicitet och sexuell läggning.*
3. *Fi ska verka för större anslag till genusforskning inom området hälsa och ohälsa, inom medicinsk, vårdvetenskaplig och tvärvetenskaplig forskning.*
4. *Fi ska verka för att vården ska sluta att reproducera köns- och rasistiska stereotyper. Därför kräver vi obligatoriskt genus-, HBT- och antirasistiskt perspektiv i läkar-, sjuksköterske- och andra vårdpersonalutbildningar.*
5. *Fi ska verka för upprustning av förlossningsvården.*
6. *Fi ska verka för ett genusinriktat reformarbete inom mödravård/barnavård/föräldrautbildning. Föräldrautbildning bör separeras från mödravård och barnavård.*
7. *Fi skall verka för kontinuerlig fortbildning för personal inom mödra- och förlossningsvård i könsmakts-, antirasistiska och hbt-frågor.*
8. *Fi skall verka för att medicinska tekniker som används under graviditet och förlossning ska användas utifrån den pågående forskningen och inte av rutin.*
9. *Fi ska verka för mer resurser till den psykologiska och psykiatriska vården. Förutom en upprustning av den vård som tar hand om människor med psykisk ohälsa/psykiatriska diagnoser bör utbudet bli större av yrkespersoner som innehar psykologisk kompetens med grundutbildning från godkända utbildningar som omfattas av högkostnadsskyddet. Denna kunskap ska också kunna användas i förebyggande syfte i skolhälsovården.*
10. *Fi ska verka för en övergripande utredning som gör en feministisk analys av orsakerna till kvinnors ökade psykiska ohälsa och sjukskrivningar.*
11. *Fi ska verka för att tandvård ingår i sjukförsäkringssystemet och omfattas av högkostnadsskyddet.*
12. *Fi ska verka för att landstingen avvecklas som huvudman för vården. och att kommunen, enskilt eller i samarbete, blir huvudman för alla primärvård. Viss specialistvård och forskningsanknuten vård (universitetssjukhusen) ska ha statligt huvudmannaskap.*

13. *Fi ska verka för att det ska genomföras en nationell folkhälsoundersökning om transpersoners hälsa.*
14. Fi ska verka för att asylsökande ska ha rätt till hälso- och sjukvård på samma villkor som bosatta i Sverige.
15. Fi ska verka för att lesbiska par och ensamstående kvinnor ska behandlas lika som heterosexuella par vid assisterad befruktning.
16. Fi ska verka för att möjligheten för kvinnor att få bättre hjälp inom missbruksvården ökar. Till detta behövs avgiftningskliniker, vårdavdelningar inom psykiatrin, behandlingar och boende som är avsedda endast för kvinnor.
17. Fi ska verka för mer resurser till kvinnoteam inom socialtjänst, sjukvård och psykiatrin.
18. Fi ska verka för att utökade resurser till arbetet mot mäns våld mot kvinnor både inom psykiatrisk vård och i hälso- och sjukvården i stort.
19. Fi ska verka för att stödja en utveckling av och därmed också en kvalitetskontroll av den alternativa vården

E Utbildning

Förskola och skola har en viktig roll när det gäller förändring av den rådande könsmaktsordningen. Läroplanen uttrycker tydligt att både förskolan och skolan ska bedriva ett aktivt jämställdhetsarbete. Trots detta bemöts flickor och pojkar olika i förskola och skola. Det händer än idag att flickor som utsätts för våld i skolan får höra ”han gjorde det för han är kär i dig”. Flickor förväntas ta mindre plats på dagis och i klassrummet. Undervisning och läromedel saknar ofta ett genusperspektiv. Flickor och pojkar behandlas ofta utifrån stereotypa föreställningar om kvinnlighet respektive manlighet. Det här mönstret genomsyrar hela utbildningssystemet – från förskola till universitet – och måste belysas och brytas. Elevernas val efter den obligatoriska grundskolan är i hög grad könsbundna. Det är nödvändigt att hitta strategier för att motverka könssegregeringen i utbildningen.

Förskola och skola ska ge alla barn och ungdomar möjlighet att utvecklas som individer och lära i egen takt. Skolan ska inte låta normer kring kön begränsa elever. Skolan ska vidare förebygga och förhindra kränkningar. Skolan måste också förhålla sig till att elever har olika social bakgrund, olika erfarenheter och värderingar. Skolan måste också bedriva ett ständigt antirasistiskt arbete.

Idag finns lagar för att skydda elever och studenter mot olika former av diskriminering och som också tar upp och beskriver hur skola och högskola ska arbeta förebyggande och långsiktigt. Normgivande lagstiftningar utgör en viktig del i arbetet som gäller likabehandling. Det är viktigt att lärosäten och skolor har resurser och kompetens för att kunna bedriva ett effektivt och kvalitativt likabehandlingsarbete.

Skolan är en arbetsplats. Detta gäller all anställd personal, elever och studenter. Alla dessa har rätt till inflytande över sin arbetssituation och en god arbetsmiljö. Vi kommer att tillbringa mer tid i lärandemiljöer i framtiden. Utbildning är inte bara studier under uppväxten utan kommer att vara återkommande inslag i hela yrkeslivet.

De stora sektorerna inom vuxenutbildningen "livslånga lärandet" består av kommunal vuxenutbildning, arbetsmarknadsutbildningar, universitets- och högskoleutbildningar och folkbildningen. Idag måste även den mycket omfattande interna företagsfortbildningen räknas till sektorn. Traditionen av vuxenutbildning och bildning ska bevaras och framhållas vid förhandlingar inom EU.

Gymnasiutbildningar bör ses över för att i mycket större utsträckning utgå ifrån den enskilda individen och behov i kommande yrkesliv. Det innebär att yrken med krav på vissa färdigheter ska tillgodoses och att utbildningstiderna kan variera från olika lärlingstider direkt efter grundskola till högskoleutbildningar.

Dagens elever på yrkesförberedande program ges inte möjlighet bra kunskaper i kärnämnen, studieförmåga eller tillräckliga kunskaper inom ett yrke. Skolverket bör se över möjlighet och konstruktioner för att förlänga de yrkesinriktade programmen till fyra år. På alla gymnasiala yrkesförberedande program ska det finnas arbetsplatsförlagd tid.

Staten måste ta initiativ till ett bildningsarbete som synliggör könsmaktsordningens uttryck och tydliggör motståndet mot förändring och som omvandlar kunskap till verktyg för förändring. För att förändra på djupet behövs en bred feministisk folkbildningsinsats.

1. Fi ska verka för att alla utbildningar får ett obligatoriska könsmakts, hbt och antirasistiska perspektiv, Fi ska även verka för att obligatorisk fortbildning ges till bland annat lärare i dessa perspektiv.
2. Fi ska verka för att könsmakts-, hbt-, antirasistiska och klassperspektiv samt kunskap om funktionshinder ska integreras i all undervisning.
3. Konfliktlösning byggd på icke-våldsprincipen ska erbjudas av skolorna samt feministiskt självförsvar.
4. Fi ska verka för att barn med annat modersmål än svenska ska få ordentlig undervisning både i sitt modersmål och i svenska, så långt som möjligt på normal skoltid.
5. Fi ska verka för att skolan åter får staten som huvudman med syftet att undanröja de orättvisor och segregering som drabbar elever i kommuner och kommundelar med dålig ekonomi.
6. Fi ska verka för en översyn av gymnasiala program för att ge elever möjlighet att upptäcka nya och andra aspekter inom sitt intresseområde. Programmens konstruktion ska inte upprätthålla och förstärka könsbundna yrkesval.
7. Fi ska verka för en integrerad skola. Barn och ungdomar med särskilda behov ska fortsatt ha funktionsinriktat stöd, men särskola som egen skolform kan behöva ses över. Elevers behov ska alltid sättas i först hand. Resurser ska vara dimensionerade detta.

8. Fi ska verka för en total översyn av resurstilldelningssystemet för högre utbildning ur ett könsmaktsperspektiv.
9. Fi ska verka för en total översyn av det befintliga studeifinansieringssystemet ur ett könsmaktsperspektiv och att den nuvarande studiefinansieringssystemet ersätts på sikt med studielön. Översynen ska även syfta till att vuxenutbildningssystemet för människors potentiella utveckling och studiefinansiering inte motverkar varandra.
10. Fi ska verka för att könspyramiden inom akademien bryts. Det ska vara minst hälften kvinnor på alla poster och alla nivåer inom akademien.
11. Fi ska verka för att den högre utbildningen förblir avgiftsfri för alla studenter.
12. Fi ska verka för att forskningsmedel som öronmärkts för genusforskning ska utgå till projekt där genus är i centrum för forskningen.
13. Fi ska verka för ett brett feministiskt folkbildningsprojekt genom ett utökat anslag till folkbildningen.
14. Feministiskt initiativ ska verka för att EU:s definition av livslångt lärande inkluderar demokratisk bildningstradition och att såväl det formella som det informella lärandet ger utrymme för individers fria utveckling inom ramen för statens ansvar och därmed finansiering.
15. *Fi ska verka för att den allmänna värnplikten avskaffas. Istället ska allmän samhällstjänst införas. Samhällstjänsten utövas under ett år och gäller alla mellan 18 och 25 år (kriterium: kommunal rösträtt) i både traditionellt mansdominerade och kvinnodominerade verksamheter t.ex. katastrofhjälp, vård och omsorg, värnplikt, miljövard.*

F Arbeta, familj och socialförsäkringar

Det är nödvändigt att se det politiska arbetet för jämställdhet som en helhet. En politisk reform inom ett område, får obönhörligen effekter på jämställdheten inom ett annat. Det går inte att koppla loss familjepolitiska åtgärder, från de effekter de kommer att få för kvinnor och män på arbetsmarknadsområdet eller i socialförsäkringssystemen.

Feministiskt initiativ vill ta ett helhetsgrepp på politiken för att se vilka reformer som måste till för att kunna ta avgörande steg mot kvinnors och mäns lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter att göra sina livsval.

Maktförhållandena i samhället synliggörs tydligt på arbetsmarknaden. Könsmaktsordningen, kvinnors underordning som resultat av mäns överordning, syns i kvinnors överrepresentation i deltidsarbete arbetslöshet, arbetsuppgifter, löner, anställningstrygghet, arbetstider, ersättning i A-kassa, osv. Kvinnor straffas ekonomiskt för att de kombinerar betalt arbete med vård av barn, närstående och hem. Män kombinerar betalt arbete med ekonomisk, politisk och facklig makt.

Kvinnors arbete värderas generellt lägre än mäns. Det skiljer 3 590 kronor i lön mellan verkstaden och vården. Kvinnors löner och arbetsvillkor men också i den ekonomiska politiken avspeglar värderingen av kvinnors arbete. Kvinnor är bärare av den del av den skattefinansierade sektor som innefattar vård, omsorg, utbildning och kultur. Minskade satsningar inom verksamheterna minskar kvinnors möjligheter att kräva rättvisa löner och arbetsvillkor och när samhällelig service och trygghet inte fungerar tvingas kvinnor, verksamma inom andra sektorer, avstå från avlönat arbete. Kvinnors deltid är inte ett fritt val och kvinnor ska inte vara de som tar de ekonomiska konsekvenserna av brister på arbetsmarknaden. I äldrevården utför kvinnor idag merparten av det obetalda "anhörigarbetet".

Det nuvarande pensionssystemet missgynnar kvinnor. Pensionen baseras på livsinkomsten. Kvinnor som grupp får, till följd av låga löner och mindre antal betalda timmar, i genomsnitt 20 % lägre offentlig pension än män i det nya pensionssystemet. "Löneskillnader på arbetsmarknaden reproduceras i ersättningssystemen och pensionen. Oavlönat arbete ger ingen inkomst eller pensionsrätt i pensionssystemet men bidrar avsevärt till hushållens välfärd." (Regeringens budgetproposition 2004/05:1, bilaga 4)

Idag har drygt var femte individ i befolkningen mellan 16 och 64 år något funktionshinder. Det motsvarar 1,2 miljoner människor. Den stora gruppen har fortfarande betydande svårigheter att kunna delta i samhällslivet. Tillgänglighetsmålen är uppsatta att vara uppfyllda år 2010. För att det ska vara realistiskt måste ett antal åtgärder intensifieras och förändras. För kvinnor gäller att de anger i större utsträckning än män att de har behov av arbetsanpassning t.ex. arbetstempo. Trots det får män i högre utsträckning än kvinnor sina behov av anpassning tillgodosett. Kvinnor med full arbetsförmåga arbetar mer deltid än arbetsföra män.

Nedskärningar i välfärdssektorn försvagar kvinnors ställning, satsningar stärker den. En ekonomisk politik som har som mål att öka kvinnors ekonomiska makt och inflytande måste därför ha en mer utvecklad syn på relationen mellan samhällelig och privat konsumtion än den som dagens politiska debatt erbjuder.

Bland dem som arbetar på deltid är 79 procent kvinnor. Deltidsarbetet är direkt kopplat till huvudansvaret för det obetalda arbetet hemma. Kvinnor tar idag ut 83 procent av föräldraledigheten och kvinnor tar också efter föräldraledigheten det största ansvaret för såväl barn som för hushållsarbete. Hela 60 procent av det obetalda arbetet utförs av kvinnor. Det fåtal män som deltid arbetar har studier, sjukskrivning eller delpension som skäl. Många deltid arbetande kvinnor önskar mer avlönat arbete. 70 % av de registrerade deltid arbetslösa är kvinnor. Färre avlönade timmar ger lägre ersättning i sjukförsäkring, a-kassa, rehabiliteringsersättning och slutligen lägre pension.

Lön och arbetsvillkor

Värdediskrimineringen på den svenska arbetsmarknaden tar sig tydligast uttryck på lönesidan. Lönegapet har varit konstant under de senaste 20 åren, trots lagstadgad likalöneprincip. Enligt EU-direktiv gäller likalöneprincipen både lika och likvärdigt arbete och det åligger medlemsstaterna att vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att bestämmelser i kollektivavtal, löneskalor, löneavtal eller individuella anställningsavtal inte strider mot likalöneprincipen. I klartext betyder det att "systemfel" ska rättas till med "systemåtgärder". Medlingsinstitutets direktiv går fortfarande ut på att industrin, det vill säga mansdominerade yrken, bör vara löneledande. Dessa direktiv bör ses över. Varken LO:s förbund eller andra

fackförbund har förmått bryta ned den urgamla normen som värderar kvinnors arbete lägre än mäns och den föråldrade synen fortsätter att reproduceras i nya kollektivavtal. Därför krävs en lönekorrigerings.

Direkta samhällsproblem med konsekvenser av rådande könsordningen (löner, arbetsvillkor med mera) har delvis sitt ursprung i att kvinnor och män inte har gemensamma erfarenheter och kunskaper i arbetslivet. Av de tjugo vanligaste yrken för respektive kvinnor och män är det 14 stora yrkesgrupper inom respektive kön där det motsatta könet utgör mindre än 25 procent av anställda. Denna obalans måste åtgärdas för att underlätta andra viktiga förändringar. Feministiskt initiativ anser att ett antal problem skulle åtgärdas med självklarhet om kvinnor och män delar erfarenheter inom arbetslivet samt att kombinera förvärsarbete med ansvar för hem och relationer. Att kunna välja yrke efter intressen anser vi i Feministiskt initiativ är en grundläggande förändring för att skapa ett demokratiskt samhälle baserat på individer istället för på kön och medföljande synliga och osynliga könliga krav på val.

1. *Fi ska verka för att fasta anställningar (=tillsvidareanställningar), baserade på heltid, skall vara regel inom hela arbetsmarknaden.*
2. *Fi ska verka för att principen om "Lika lön för likvärdigt arbete" ska gälla. För detta krävs en nationell arbetsvärdering som förmår jämföra arbetsuppgifter över gränserna för olika sektorer och över den stora könsbarriären på arbetsmarknaden. Arbetsvärderingen syftar till att höja lönerna inom kvinnodominerade sektorer. För att starta processen krävs en "lönekorrigerings" med utgångspunkt från en nationell arbetsvärdering*
3. *Fi ska verka för 6 timmars arbetsdag för alla med bibehållen lön.*
4. Feministiskt initiativ ska verka för att deltidsarbetslösa skall betraktas ur ett arbetslöshetsförsäkringsperspektiv och få fyllnadsersättning som kompensation upp till heltid under obegränsad tid om arbetsgivaren inte erbjuder heltidstjänst.
5. Feministiskt initiativ ska verka för att deltidsanställda som blir arbetslösa ska få arbetslöshetsersättning som grundar sig på heltidsanställning.
6. Fi skall verka för att EU: s tjänstedirektiv inte får innebära några inskränkningar i föreningsfriheten, den fria förhandlingsrätten, rätten att teckna kollektivavtal och rätten att vidta stridsåtgärder samt att vård, omsorg och utbildning undantas.
7. Fi ska verka för en ökad satsning på åtgärder som förbättrar arbetsmiljön inom kvinnodominerade arbetsområden, att sambanden mellan obetalt och betalt arbete kartläggs ur ett hälsoperspektiv och att genusperspektivet integreras i allt arbetsmiljöarbete
8. Fi ska verka för en ökad bemanning i vård och omsorg.
9. Fi ska verka för att Arbetsmarknadsverket, i sitt arbete med arbetslöshetsfrågor, problematiserar konsekvenserna av kvinnors underordning.

10. Fi ska verka för att arbetsmarknadsstatistiken ersätts av beräkningsgrunder som synliggör kvinnors villkor.
11. Feministiskt initiativ ska verka för Arbetsmarknadsverket, Skolverket, Myndigheten för vuxnas lärande och Universitetsämbetet har ett utökat ansvar för att uppnå en arbetsmarknad baserad på individers val. Åtgärdsanalyser och uppföljningsprogram ska vara prioriterade verksamhetsområden inom respektive myndighet.

Företagande

I rättigheten och möjligheten att göra livsval ingår även att ha lika möjligheter att välja form för sin förvärvsliv. Eget företagande eller småföretagande är en form för yrkesutövning som betydligt färre kvinnor än män väljer. Feministiskt initiativ vill undanröja de hinder som gör det svårare för kvinnor som så vill, att starta och driva företag.

12. *Fi ska verka för att könsdiskriminering och etnisk diskriminering vid kreditbedömning av kvinnors verksamhetsidéer skall kunna åtgärdas via jämställdhetslagen på samma sätt som exempelvis diskriminering vid anställning samt att trygghetssystemen utformas så att företagare får samma villkor som den som är anställd, exempelvis vid vård av sjukt barn.*
13. *Fi ska verka för kvotering av underrepresenterat kön till börsnoterade styrelser.*
14. *Fi skall verka för att stimulera småföretagandet. Fi skall verka för att öronmärka speciella statliga riskkapitalfonder för kvinnliga företagare.*
15. Fi ska verka för att samtliga partnerskap inom arbetsmarknadspolitiken ska ha jämn könsfördelning och vid större regionalutvecklingsprojekt skall minst 50 procent av pengarna fördelas till kvinnor.
16. Fi skall verka för att förenkla skattesystem för små företag och se över arbetsgivaravgifter för fåmansföretag.
17. Fi ska verka för att även arbetssökande och bidragssökande ska kunna starta företag och under en period av minst ett år kunna fortsätta att uppbära ekonomiskt stöd på deltid på motsvarande sätt som vid deltidsarbetslöshet.
18. Fi skall verka för att all statistik och forskning som rör statliga insatser till näringslivet även ska redovisas efter könsuppdelning.
19. Fi skall verka för att förenkla regelverket för att Starta Eget, samt att förlänga Starta Eget-bidraget från sex månader till ett år.

Ohälsa

Den stora ohälsan i arbetslivet är ett av våra största samhällsproblem. Ohälsan innebär dessutom enormt individuellt lidande för alla som drabbas. Feministiskt initiativ vill vidta kraftåtgärder för att minska ohälsan. Kostnaden för ohälsan står för den största utgiften i

statsbudgeten. Kvinnor drabbas av ohälsa i arbetslivet i högre utsträckning än män. År 2003 var 62% av de som fick sjukpenning kvinnor och 38% män. Feministiskt initiativ menar att det behövs en feministisk analys av de höga ohälsotalens orsaker. En feministisk politik syftar till att hela befolkningen, men särskilt kvinnor, kommer att må bättre.

20. Fi skall verka för slopandet av de 45 karensdagarna för A-kasseersättning vid uppsägning på egen begäran. Det ska vara möjligt att lämna ett arbete man far illa av.
21. Fi skall verka för att selekteringsprocessen för rehabilitering av långtidssjukskrivna förbättras och att det genomförs ur ett genusperspektiv i syfte att minska kvinnors förtidspensionering.
22. Fi skall verka för att det inrättas en handlingsplan med genusperspektiv för att förebygga och minska sjukskrivningar, öka hälsan i arbetslivet samt stärka satsningarna på att förebygga de allvarligaste folkhälsoproblemen. Förebyggande insatser, behandling och aktiv rehabilitering kommer att minska sjukskrivningspengar.
23. Fi skall verka för att det inrättas en handlingsplan för att säkerställa att Arbetsmiljölagen tillämpas i syfte att förebygga och undvika depressioner och självmord i arbetslivet. Fi skall också verka för att Nationellt Centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa (NASP) utarbetar ett handlingsprogram för detta ändamål.
24. Fi ska verka för att all personal hos Försäkringskassan som bedömer fall med anmäld arbetsskada ska utbildas i kvinnors speciella arbetsmiljöproblematik, inklusive definition på arbetsskada och att ett genusperspektiv anläggs vid bedömningen.

Likabehandling

Kvinnor diskrimineras i arbetslivet. *Diskrimineringen av kvinnor avspeglar också skillnader i klass, sexuell läggning och etnisk bakgrund. Kvinnor, främst de unga, har minst trygghet i anställningen, minst möjlighet till inflytande och löper störst risk att utsättas för våld och hot. Den grupp som utsätts för flest former av diskriminering är invandrade kvinnor.* Arbetsmarknaden är inte anpassad för funktionshindrade, vilket omöjliggör likabehandling.

25. Fi skall verka för att jämställhetsplaner ska bifogas anbud vid offentlig upphandling.
26. Feministiskt initiativ ska verka för att Sverige i EU förhandlingar driver likabehandlingsprinciper inom konkurrenslagstiftning och överenskommelser.
27. Fi skall verka för att tidsperioden för anmälan av diskriminering ska höjas från fyra månader till minst ett år. Det är inte rimligt att missa möjligheten till upprättelse för att man inte hunnit inse, kontakta ombud och anmäla den diskriminering man blivit utsatt för inom den relativt korta tiden av fyra månader.
28. Fi skall verka för att diskrimineringsombudsmännen tillsammans med arbetsmarknadens parter upprättar en uppförandekod som innebär en praktisk och mer detaljerad beskrivning av hur arbetsgivare ska agera för att följa antidiskrimineringslagarna.

29. Fi skall verka för att utveckla metoder för rekryteringsprocesser som är fria från diskriminering i alla led.
30. Fi skall verka för att kvalifikationskrav vid rekrytering till den offentliga sektorn måste vara så tydliga som det är möjligt och utformade för att motverka diskriminering.
31. Feministiskt initiativ ska verka för att tillsynen av jämställdhetslagen skärps och att jämställdhetsansvariga på Länsstyrelser får förstärkta uppgifter och resurser att bistå Jämo i detta arbete.
32. Feministiskt initiativ ska verka för att Jämos sanktionsmöjligheter gentemot företag ska utvecklas och ökas.
33. Fi skall verka för att skadestånd i diskrimineringsmål höjs. Arbetsökande som diskrimineras ska få ekonomiskt skadestånd.
34. Fi skall verka för att systemet med lokala antidiskrimineringsbyråer/handläggare/ombudspersoner ska utvecklas och ges ökade resurser. Fi skall verka för att lokal antidiskrimineringsverksamhet bör underställas DO.
35. Fi skall verka för en utredning av samhällskostnader för etnisk diskriminering.
36. Fi skall verka för att införa möjligheten till positiv särbehandling i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet.
37. Fi ska verka för en utvärdering och översyn av systemet för värdering av utländska betyg.
38. Feministiskt initiativ ska verka för en förstärkt sanktionsmöjlighet för Arbetsmiljöverket vid granskning arbetsmiljö ur funktionshinderperspektivet.
39. Feministiskt initiativ ska verka för ökad utveckling och nyttiggörande av teknologi och hjälpmedel för att undanröja funktionshindrande miljöer. Utvecklingen ska vara baserad på kvinnors och mäns olika behov.
40. Feministiskt initiativ ska verka för stöd till innovationer, etablering och utveckling av företag vars produkter tillgodoser uppfyllelse av tillgänglighetsmålen, med särskilt beaktande av kvinnors behov

Föräldraskap

Kvinnor som lever med barn i sin vardag upplever ofta stress, skuld och känslor av att ständigt vara på "fel" ställe. (Källa: Elvin – Nowak 1999, Hayes 1996) Samhällets förväntningar och krav på mammor respektive pappor skiljer sig åt, medan kraven på kvinnor och män på arbetsmarknaden och i socialförsäkringssystemen utgår ifrån att föräldraskapet är "lika". Detta skapar ett stort glapp i livet – såväl ekonomiskt som känslomässigt. Med nedskärningar i barnomsorg och skola likväl som i äldre- och mödra- och födande vård lever vi i ett allt mer barnfientligt och föräldrafientligt

samhälle, där bara de delar av de samhälls nödvändiga sysslorna som ger klirr i kassan räknas.

Särskilt utsatta är ensamstående kvinnor med barn som diskrimineras för sitt brott mot den rådande tvåsamhetsnormen. Ett uttryck för detta är att underhållsbidragets inte höjts alls från utgångsläget 1173 kronor 1994 till januari 2006 då det höjdes med endast 100 kronor. Vidare behövs en bättre information till föräldrar om rättigheten och skyldigheten till underhåll. En förälder är skyldig att bidra utifrån sina ekonomiska förutsättningar och många har rätt till ett underhåll som klart överstiger försäkringskassans norm för underhållsbidrag. Denna norm är ett minimum och får inte sammanblandas med vad en förälder är skyldig att betala.

I dag finns många olika levnadssätt och familjeformer. Fi önskar ett samhälle som uppvärderar och lägger till rätta för mångfald i levnadssätt både kulturellt och strukturellt. Detta innebär bland annat att det ska vara möjligt att leva ekonomiskt bra som ensamstående förälder eller pensionär, att HBT-familjer inte diskrimineras och att fler än två personer kan erkännas som omsorgspersoner för ett barn.

- 41. Fi ska verka för att föräldraförsäkringen reformeras. Inför individualiserad föräldraförsäkring. Socialt föräldraskap måste uppvärderas. Föräldraförsäkringen ska ge andra personer än de biologiska föräldrarna möjlighet att ha omsorg om barn, utgångspunkten ska vara barnets behov av trygghet, stabila relationer, vård och omsorg.*
- 42. Fi ska verka för att vårdnadslagen ändras så att den utgår ifrån barnets rätt till omsorg snarare än från de biologiska föräldrarnas rätt till "sina" barn. Under utredningstiden för anmälda vålds- eller sexualbrott mot barn, ska den misstänkte inte ha någon umgängesrätt med barnet. Socialtjänsten ska tillse att barnets rätt till skydd går före den misstänktes föräldrarätt. Vid fällande dom ska förövarens gemensamma vårdnad upphöra, så också umgängesrätten. Vill barnet ändå ha umgänge med föräldern ska sociala myndigheter ovillkorligen tillsätta en så kallad kontaktperson för att säkra barnets trygghet och liv.*
- 43. Fi ska verka för att ensamstående föräldrars situation förbättras. Höj underhållsbidraget rejält. Feministiskt initiativ anser att det är rimligt det höjs till en summa av 2 000 kronor per månad, med en årlig uppräkningsenligt konsumentprisindex. Bostadsbidragssystemet ska ses över och rättshjälp till ensamstående återinföras. I synnerhet bör de ensamstående mödrarna med funktionsnedsatta barn synliggöras.*
- 44. Fi skall verka för att Sverige aktivt driver homosexuella och ensamståendes rätt till adoption på lika villkor som andra familjformer i det internationella adoptionsrådet.*
- 45. Fi ska verka för att förskola och fritidsverksamhet rustas upp! Högre personaltätet och mindre barngrupper i förskola och fritidsverksamhet. För en syskonavdelning (3-5 år) föreslås 15 barn som riktvärde och snitt, för en småbarnsavdelning (1-3 år) 10 barn och för utökade syskongrupper (1-5 år) 13 barn. Personaltätheten bör ligga på högst 5 barn per årsanställd.*

46. *Fi ska verka för att förskola och fritids ska vara avgiftsfritt. Barnomsorgsgarantin ska gälla till och med 12 års ålder.* Fi ska verka för att inga barnomsorgsformer, där barn erbjuds pedagogiskt godkänd verksamhet tillsammans med andra barn, missgynnas ekonomiskt. Fi ska verka för rätt till sex timmars närvaro per vardag i förskolan för alla barn.
47. Fi ska verka för att barnperspektivet i arbetsmiljöarbetet stärks. Fi ska verka för att föräldrar ska ges rätt att anmäla arbetsmiljöproblem i förskolan till arbetsmiljöverket
48. Fi ska verka för att försörjningsstöd ses över ur ett genusperspektiv och att större hänsyn tas till barnens situation.
49. Fi ska verka för en förbättrad kunskap om rätten och skyldigheten till underhåll.

Äldreomsorg och pensioner

Majoriteten i gruppen äldre är kvinnor. Behandlingen av äldre är ett politikområde där det ur ett feministiskt perspektiv behövs stora förändringar. Här är det också tydligt att flera maktordningar interagerar så som kön, klass, etnisk bakgrund och sexuell läggning och att dessa faktorer har stor inverkan på det bemötande den enskilda äldre får.

Kvinnor får lägre pension att leva av än män. Dagens pensionssystem är konstruerat på ett sådant sätt att det missgynnar den enskilda kvinnan på äldre dagar.

Äldre kvinnor har i många kommuner svårare att få bifall för hemtjänstinsatser än män. Män uppfattas som mer hjälplösa än kvinnor när det gäller hushållsarbete, och de beviljas därför ofta hjälpinsatser på generösare grunder än kvinnorna.

En stor nackdel inom äldreomsorgen är att det inte finns någon särskild äldreomsorgslag. I stället tillämpas två olika existerande lagar: Socialtjänstlagen respektive Hälso- och sjukvårdslagen. Det vållar ibland praktiska problem för omsorgspersonalen, och de gamla riskerar att hamna mellan två stolar. Mycket skulle underlättas av en äldreomsorgslag, avpassad för de speciella förhållanden som råder när det gäller vård och omsorg om våra gamla. Här behöver också inkluderas regler för rätten för livskamrater som båda är i behov av en plats i äldreboende, att kunna bo tillsammans om de så önskar.

50. Fi ska verka för en särskild äldreomsorgslag.

51. *Fi ska verka för mer resurser till äldre vården. Äldre skall ha rätt att bo kvar hemma, men lika viktigt är det att de som vill har möjlighet att bo i pensionärsbostad eller gruppboende.*

52. Fi ska verka för mellanformer mellan eget boende och kommunala äldreboenden, för att råda bot på den utbredda ensamheten bland de gamla som inte längre kan ta sig ut på egen hand.

53. Fi ska verka för en ny, alternativ typ av demensboenden, med extra hög bemanning och lämpligare utformning, inreds för att möta den nya situationen, där merparten av de dementa har ett betydligt längre framskridet sjukdomstillstånd än tidigare vid ankomsten.

54. Speciella demensboenden bör inrättas på några ställen i landet för personer med allvarliga våldstendenser och grava personlighetsstörningar.
55. *Fi ska verka för att pensionssystemets intjänandegrunder ändras och görs jämställda mellan kvinnor och män.*
56. *Fi ska verka för ett jämställdhetsperspektiv när det gäller beviljande av insatser från hemtjänsten.*
57. *Fi ska verka för en fast kontaktperson i hemkommunen för anhörigvårdare, som har svårt att själva reda ut vart de ska vända sig med olika problem som uppstår.*
58. *Fi skall verka för att utöka hemtjänsten så att alla äldre som har behov av hjälp med städning skall kunna få det.*

Samlevnad

59. *Fi ska verka för att äktenskapsbalken och partnerskapslagen ersätts av en ny samlevnadsbalk där två eller flera personer som lever ihop och kan antas ha gemensam ekonomi och gemensamt ägande skall kunna ingå samlevnad.*

G Samhällsbyggnad och bostadspolitik

Vi tar kvinnor och kvinnors ekonomi som utgångspunkt för en feministisk bostadspolitik och samhällsplanering.

Dagens bostadsbyggande sker med tvåsamhet dvs två inkomster som norm. I dagens bostadsproduktion bygger vi in ett mansberoende. I ett hållbart dynamiskt samhälle kan vi inte skapa beroenden som inte är hälsosamma. Detta leder till instabilitet och emellanåt bidragsberoende.

Dagens bostadspolitik innebär också att de hemlösa situation inte uppmärksammas och att redan utsatta grupper löper större risker för att också drabbas av hemlöshet. Situationen för hemlösa kvinnor är särskilt försummad. Härbärgen dit kvinnor kan vända sig saknas och de som är avsedda för endast kvinnor är ännu färre.

Kvinnor blir mest drabbade när bostäder flyttas till städernas utkanter och mindre attraktiva områden där priserna blir överkomliga. Boplatser som ligger längre bort från stadens mångfald av utbud, service och arbete.

Samhällsbyggandet är präglad och dominerat av männens livssyn och behov. Planering och byggande utförs huvudsakligen av män, för män med hemma stationerade fruar som modell. Nya boendereformer krävs för att bryta det mansdominerande och mansberoende som bostadspolitiken skapar.

En annan effekt av den patriarkala samhälle vi lever i är att många människor känner sig otrygga i sin vardag. Oavsett kön, sexuell läggning eller etnicitet ska man kunna känna sig säker i sin omgivning. Detta borde vara en självklar utgångspunkt för all samhällsplanering.

1. *Feministiskt initiativ ska verka för att 15 minuters principen lanseras. Detta gagnar arbete, fritid, samvaro och familjeliv och skapar mindre bidragsberoende. Detalj och regionplaner och stadsbildningar ska vila på ett jämställt och resurshushållande samhällsbyggande och en feministisk värdering och analys.*
2. *Feministiskt initiativ ska verka för att alla kommuner ska utreda den fysiska verkligheten och i detaljplaneringen arbeta utifrån ett perspektiv där medborgarna särskilt med kvinnor, i åtanke kan känna sig trygga vid alla tider på dygnet. Alla kommuner ska upprätta en handlingsplan hur detta ska kunna uppnås. Alla grupper som förbereder och som tar samhällsbyggande beslut ska så fort som möjligt uppnå en fördelning på 50% kvinnor och 50% män i olika åldrar. Dessa organ ska ha en bred demokratisk och lättillgänglig remissprocess.*
3. *Att bryta den patriarkala dominansen av den fysiska samhällsplaneringen är ett prioriterat krav för att åstadkomma en rejäl demokratisering av samhällsprocessen och jämställd behovsbaserad utveckling.*
4. *Infrastrukturen såsom kommunikationer, energi, vatten och avlopp ska förvaltas med hänsyn till resurshushållning och ekologi.*
5. *Fi ska verka för att alla personer som på olika nivåer är involverade i samhällsplaneringen skall tillägna sig baskunskaper i jämställdhet. För detta ändamål skall kurser regelbundet anordnas på central, regional och lokal nivå.*
6. *Fi ska verka för minskade avgasutsläpp, en utbyggd kollektivtrafik och fler och bättre cykelvägar i städerna.*
7. *Fi ska verka för att samhällsekonomiska uträkningar utgår från ett feministiskt-, HBT-, antirasistiskt- och miljöperspektiv.*
8. *Fi ska verka för att en rikstäckande bostadsvaneundersökning genomförs. Syftet är att skapa förutsättningar för en trygghetsskapande bostadspolitik. Exempel på sådant som ska utredas i undersökningen är flyttningstrender, den dagliga tidsfördelningen i det privata och i det offentliga rummet, kvinnors dagliga planering och utnyttjande av transporter, tillgänglighetsaspekter etc.*
9. *Fi ska verka varje vuxen individ har rätt till en egen bostad till rimlig kostnad. Nya boende- och hyresrättsformer bör utvecklas och moderna kooperativa bosparkassar främjas. Det är särskilt viktigt att se till att lämpliga boendeformer och bostäder för utsatta grupper såsom psykiskt sjuka och nyanlända flyktingar finns att tillgå.*
10. *Fi ska verka för fler härbärgen för kvinnor.*
11. *Fi ska verka för flerboende dvs. att flera innehavare kan stå på kontraktet.*

12. Fi ska verka för att kommunala bostadsförmedlingar återinförs i alla städer och att alla personer i kön ska kunna meritera till alla lediga lägenheter som annonseras.
13. Fi ska verka för att allmännyttans kostnadsnivåer och bostadsprogram skall baseras med utgångspunkt i kvinnors ekonomi.
14. Fi ska verka för att förtursansökningar från sociala myndigheter ska ges förtur till bostadskön.
15. Fi ska verka för att allmännyttan skall vara förebild och leverera bostaden som en bruksvärdesmärkt produkt: Bra bostad.
16. Fi ska verka för ett fast bundet taxeringsvärde från inköpsdagen till försäljningsdagen. Detta för att undvika överraskande höjningar av taxeringsvärden.
17. Fi ska verka för att utveckla kooperativa hyresrätter med lokala demokratiska styrelseorgan.
18. Fi ska verka för att en flexibel behovsgenererad lägenhetssammansättning utvecklas där lägenheter och rum kan länkas samman på olika sätt. Det kan till exempel handla om att lägenheter byggs så gemensam vårdnad av barn vid skilsmässa underlättas, eller att alternativa familjebildningar innehållande en eller flera familjer får lämpliga lägenheter.
19. *Fi ska verka för att blandade och flexibla lösningar vad gäller samhällsplanering utvecklas så att arbetslokaler, service, skolor mm kan rymmas inom samma närområde, kanske rent av i samma fastighet.*
20. Fi ska verka för att hyresregleringen utreds och ses över för att den ska hindra diskriminering och att vinsterna återinvesteras i renoveringar av bostadsområdena och nybyggnation för låg- till medelinkomsttagare.
21. Fi ska verka för att tillsätta en demokratisk styrd Bo- och Markkreditbank

H Miljöpolitik

Fi vill arbeta för ett samhälle som är ekologiskt hållbart. Fi vill arbeta aktivt för att förändra vårt produktions- och levnadssätt så att vi inte förstör den miljö som utgör förutsättningen för våra liv.

Feministiskt initiativs miljöpolitik har sin utgångspunkt i att vi alla måste arbeta för en hållbar utveckling, både i stort och i smått, för att säkra jordens och vår egen fortlevnad. Feministiskt initiativ vill också bevara den biologiska mångfalden. Fi ansluter sig därför till FN:s konvention om biologisk mångfald som även tar upp att rättvist fördela nyttan som uppstår vid utnyttjandet av genetiska resurser.

Fi ansluter sig till FN:s Klimatkonventionens mål att växthusgaserna ska hållas på en nivå som förhindrar att vi påverkar klimatsystemet på ett skadligt sätt. På samma sätt vill Fi verka för att Sverige lever upp till sitt åtagande att minska koldioxidutsläppen för första perioden av

Kyotoavtalet. I arbetet med att minska koldioxidutsläppen måste olika former av åtgärder och förslag beaktas och tas till vara. Förbättra kollektivtrafiken blir också ett arbete för en bättre miljö för att komma till rätta med ökningen av koldioxidutsläpp.

Skogen har också en stor ekologisk betydelse för oss. Den renar vårt vatten, den stabiliserar vattenflöden och minskar risken för översvämningar, den renar vår luft och den dämpar buller. Skogscertifiering ger möjligheter för tillverkare att märka produkterna från skogen för att tala om att de uppfyller miljö- och andra krav. Certifieringssystemet, FSC (Forest Stewardship Council) omfattar även bl.a. ursprungsbefolkningars intressen.

Situationen i våra omgivande hav är alarmerande. Rovfisket, utsläpp från jordbruk och risker med oljeutsläpp från fartyg äventyrar livet i våra hav. Det krävs samarbete på alla nivåer för att rädda våra hav. Fi stödjer och främjar samarbete mellan länderna kring Östersjön och Västerhavet i arbetet för att rädda vår havsmiljö. Fisk bör precis som kött ursprungsmärkas.

Jordbruket spelar en viktig roll för vårt samhälle och har en stor påverkan på vår miljö. Fi stödjer därför en övergång till ett ekologiskt jordbruk. Genom att stödja ekologiska producenter genom olika former av till exempel skattelättnader kan det påskynda övergångsprocessen.

Livsmedel utgör basen för vår överlevnad. Därför strävar vi efter att all livsmedelsproduktion skall bygga på ekologisk mångfald, d.v.s. att växter, grönsaker och spannmål ska vara befriat från kemiska substanser och köttproduktion ska ske utan genmanipulation, tillväxthormon. Resistenta bakterier utgör idag ett problem inom köttproduktionen, som kan avhjälpas genom en övergång till ekologisk djurhållning.

Närhetsprincipen av all livsmedelsproduktion är viktigt ur flera aspekter, både för miljön men även för djurhållning. Slaktdjur ska transporteras på ett sådant sätt att de inte stressas eller far illa, detta kan bland annat säkras genom minskade transportsträckor. Konsumenter måste ges möjlighet att vara medvetna och kunna göra aktiva val i sin vardag, därför stödjer Fi den av EU påbörjade processen att all varuproduktion ska märkas med en livscykelanalys

Människan har inte rätt att utrota andra varelser. Den biologiska mångfald som finns i Sverige ska därför bevaras för framtiden. Det betyder till exempel att Sveriges rovdjurstam ska finnas i livskraftigt bestånd. Idag utsätts djur för onödigt lidande, bara för att de är djur. Att se och motverka detta är en del i en hållbar miljöpolitik.

1. Fi vill främja en omställning till ett ekologiskt uthålligt energisystem och göra Sverige oberoende av olja så långt det är möjligt. Alternativen till olja och naturgas är många som t.ex. en användning biomassa, vind, sol, vatten och bergvärme i kombination med solfångare.
2. Fi ska verka för ett nationellt hållbart energisystem som bygger på el- och värme-
produktion från förnybara energikällor.
3. Fi ska verka för att kärnkraften avvecklas eftersom riskerna både med drift och avfall är allt för stora för att vara godtagbara.
4. Fi ska verka för att alternativa drivmedel till fossila bränslen tas fram och utvecklas samt beskattas lägre.

5. Fi ska verka för att godstransporter med tunga lastbilar ska styras över till järnväg och sjöfart. Fi ska verka för att järnvägen får en hög prioritet inom transportsektorn.
6. Fi ska verka för en skatteväxling med ökade skatter på miljöfarlig verksamhet och minskade skatter på arbete. Den som förorenar ska betala.
7. Fi ska verka för att den djurskyddslagstiftning som finns idag efterlevs och att djurskyddinspektörer känner sig trygga i att utföra sitt arbete.

I Kultur och medier

Kulturpolitik

Kulturyttringar är en del av det offentliga samtalet. Genom konst kan åsikter uttryckas och genom konst kan ifrågasättande av normer och gränser gestaltas. Kultur är ett viktigt redskap för att förstå sig själv och så kallade andra. Kultur kan även vara det redskap som spränger den begränsande definitionen av kultur som uttryck för en nation eller religion. Kultur är mycket mer mångfacetterad och komplicerad. Kultur kan beskrivas som hur vi möter världen och det uttrycket präglas alltid av omgivningens villkor och möjligheter. Stad och land kan ha olika kulturer. Heterosexuella och homosexuella kan ibland ha olika kulturer. Lesbiska och bögar kan ha olika kulturer. Umgänge i olika grupper med olika yrken och utbildningar kan ge olika kulturer. Samtidigt som vi alla kan vara en del i många olika kulturer beroende på situationer. Allt detta kan professionella och amatörer inom kulturskapande vara ett redskap för att vidga våra vyer och insikter. Det måste vara möjligt att utöva detta under goda förhållanden. Det måste vara möjligt att vara konsument och deltagare av kultur under goda villkor.

Kultur har varit en viktig del av kvinnorörelsen och det finns många verksamma konstnärer på olika arenor som arbetar med frågor om kön på olika sätt. Kultur synliggör också olika berättelser och erfarenheter, skapar möjlighet till identifikation och till självreflektion. Mäns större del av den materiella kakan och det faktum att mäns verk är överrepresenterade i det kulturella utbudet innebär att kvinnors berättelser, erfarenheter och uttryck förblir minimala. Både historia och nutid präglas av osynliggörande av kvinnor. En väg att stärka ett solidariskt handlande och lyfta fram kvinnor skulle vara att synliggöra den starka historiska traditionen som finns av kvinnliga konstutövare.

Museum är ett sätt att skildra och visa vår historia, och vår samhällsutveckling. Det är viktigt att även kvinnors berättelser och historia synliggörs på museer.

När jämställdhet på kulturområdet diskuteras handlar det ofta om hur statliga pengar fördelas. Precis som på alla andra områden är motargumentet att det fria uttrycket och kvalitet är viktigare än kön och jämställdhet. Utifrån en feministisk analys menar Feministiskt initiativ tvärt om att den rådande könsordningen hindrar det fria uttrycket genom att kvinnors konstnärliga arbete undertrycks och nedvärderas när patriarkala normer får styra värderingen av olika konstnärliga uttryck.

Kvinnor som utövar bildkonst och konsthantverk tjänar i genomsnitt 85 procent av sina manliga kollegor. Kvinnor i denna grupp är överrepresenterade endast i två genrer – konsthantverk och textilkonst. Män verksamma inom dessa två områden tjänar dock i genomsnitt 56 procent mer än kvinnorna. (Nyberg 1999) Individuell visningsrätt måste därför stärkas eftersom det systemet har medfört att fler kvinnor får ersättning för utfört arbete. Mäns verk är också överrepresenterade på statliga institutioner och museer. Hela 93 procent av Moderna Museets samlingar är konst utförd av män. Samtidigt som män har bättre villkor som producenter av kultur är det kvinnor som i störst utsträckning konsumerar kultur. Kvinnor går oftare på konstutställningar, ser mer på bio, gör fler sökningar i bibliotekens samlingar och går oftare på teater och konsert än män. (SCB)

De många olika konstformerna fyller olika behov och ett brett kulturutbud förutsätter att människor med olika social och etnisk bakgrund väljer konstnärsyrket och ges rimliga förutsättningar att arbeta professionellt. Kulturens potential är stor och om villkor är rimliga samt om konstnärers kunskap tas tillvara kan kulturen nå ut till en bredare publik än idag och därmed får samhället mer tillbaka på de satsningar som görs. Grundläggande i detta arbete är att det ges bättre förutsättningar för konstnärer inom bild, form, dans, teater och musik att utöva sitt yrke. Ett rikt och mångfasetterat kulturliv förutsätter att konstnärerna som producerar kultur har ekonomiska möjligheter att arbeta professionellt. Det innebär att kunna försörja sig på utfört arbete och likvärdig trygghet i socialförsäkringssystem som andra yrkesutövare.

1. Fi ska verka för att alla statliga kulturinstitutioner har en uppdragsbeskrivning som innehåller krav på ett köns- och hbt- och antirasistiskt perspektiv.
2. Fi ska verka för att ett kvinnohistoriskt museum snarast inrättas.
3. Fi ska verka för att kulturmiljöarbetet innefattar en feministisk dimension. I fråga om bevarande och k-märkning exempelvis är det viktigt att även kvinnors verksamhet, arbete och liv synliggörs.
4. Feministiskt initiativ ska verka för att Plan- och bygglagen stärks med krav att den estetiska kvalitén även innefattar konstnärlig gestaltning vid olika slag av byggprojekt och även vid infrastruktursatsningar. Den så kallade 1-procentregeln från kommunal byggnation bör överföras till Plan- och bygglagen när det nu skett stora förändringar inom kommunal verksamhet.
5. Feministiskt initiativ ska verka för att näringslivet stimuleras att öka sin användning av kulturuttryck.
6. Feministiskt initiativ ska verka för att den individuella visningsersättningen (IV) för bild-, form-, konsthantverkare-, och tecknare successivt räknas upp. Målet är komma upp till 41mkr vilket innebär likvärdig nivå som andra kulturarbetare t.ex. biblioteksersättningen/författare och stim/musiker. IV är knutet till individuella prestationer i koppling till utfört arbete och inget bidrag.
7. Feministiskt initiativ ska verka för att ett rimligt och rikstäckande avtal mellan kommunala och statliga institutioner och konstnärer upprättas. Avtalet ska reglera rätten till utställningsersättning för alla offentliga visningar och framträdanden inom kulturområdet. Idag kan kommuner själva välja om de betalar en ersättning för använda verk.

8. Feministiskt initiativ ska verka för en översyn av den differentierade momsen för konstnärer och deras distributörer av alster.
9. Feministiskt initiativ ska verka för en ökad tillgång till ateljéer och repetitions lokaler et cetera för arbete och/eller daglig träning till rimliga kostnader för konstnärerna och en förstärkning av ateljébidragssystemet.
10. Feministiskt initiativ ska verka för stöd till Centrumbildningarna och kulturarbetares organisationer i syfte att stärka dels deras tillfällen till uppdrag och dels deras förhandlingssituation gentemot uppdragsgivare.
11. Feministiskt initiativ ska verka för att amatörkulturen stärks genom folkbildningens olika aktörer och arenor.
12. Feministiskt initiativ ska verka för att utbildningsinstitutioner på alla nivåer ger och utvecklar kulturen som ett redskap för hela samhällslivet.
13. Fi ska verka för att skolor har resurser till kultur i undervisningen
14. Fi ska verka för en god tillgång till offentliga scener utanför institutioner.

Makt och Medier

Medier har stor makt och inflytande över människors uppfattning om sin omvärld. Medier är, för många människor, den enda informationskällan. Många människors bild av världen och av sig själva formas av de berättelser och bilder medier levererar och definierar som normalt och värt att sträva efter. Bilderna av och berättelserna om kvinnor och män i medier är gjuten i cement. Endast 25 procent av alla som deltar i debattprogram är kvinnor, 28 procent av experter som uttalar sig i teve är kvinnor. Kvinnor som skildras i medier finns för det mesta i hemmet och som mödrar. Dessa stereotypa bilder av kvinnor och män både vidmakthåller och förstärker den patriarkala uppfattningen av män som subjekt och kvinnor som objekt. En vit, manlig, heterosexuell norm genomsyrar mediebranschen, dess innehåll och tilltal.

De rådande patriarkala maktförhållanden i samhället gör sig också uppenbara i medievärlden; i allt från medieägande och styrelserepresentation till, presstöd, distribution, innehåll och tilltal. Kvinnor är underrepresenterade i medieföretagens styrelser.

Även distributionen av tidskrifter till återförsäljare är ett stort problem eftersom distributionen sköts av två företag som sätter priserna och bestämmer förutsättningarna. Monopolet i distributionen gör det svårt för små tidskrifter. Detta begränsar yttrande- och pressfriheten vilka ett demokratiskt samhälle vilar på. Medierna är dessa friheters arenor. Alla röster har idag inte tillträde till dessa fora. Strukturellt underordnade grupperas berättelser osynliggörs i det offentliga samtalet.

Kvinnors kroppar har gjorts till varor på en mediemarknad där objekt skapas och identiteter konstrueras för att passa annonsörer och sälja lösnummer. Medieägare och reklamannonsörer tjänar på dessa konstruerade bilder, medan kvinnors frihet i form av handlingsutrymme och valmöjlighet begränsas. Starka ekonomiska aktörer tjänar på att profitera, upprätthålla och reproducera vad som anses vara kvinnligt-manligt, svenskt-ickesvenskt, normalt-onormalt.

Många av dagens mediearenor motverkar ett samhälle där människor oavsett kön, etnicitet och sexualitet kan göra sin röst hörd och ta sina rättigheter i anspråk. Feministiskt initiativ vill verka kraftfullt för att ändra på detta.

1. Fi ska verka för att en diskussion om media och medias makt ur ett kritiskt perspektiv ingår i samhällsundervisningen i grund och gymnasieskolan.
2. Fi ska verka för tillsättandet av en utredning om ägarkoncentrationen inom medierna och dess konsekvenser för demokratin.
3. Fi ska verka för alternativa företagsformer inom mediebranschen för att minska ägarkoncentrationen.
4. Fi ska verka för att alla medier utvecklar och implementerar jämställdhets- och mångfaldsplaner.
5. Fi ska verka för att ökade ekonomiska medel avsätts för start och distribution av antiracistiska- hbt- och feministiska medier.
6. Fi ska verka för att distributionsmonopolet ska utredas.
7. Fi ska verka för att det inrättas ett genusgranskningsråd. Rådet kan granska och kartlägga genuskildringar ur ett demokrati perspektiv med utgångspunkt i klass, etnicitet, sexualitet, ålder med mera. Rådet kan också sammanställa underlag och information till exempelvis skolor, utbildare och föreningar.

J Antirasism

Personer som inte passar in i en vit västerländsk norm utsätts för rasism och marginaliseras. Rasism handlar om föreställningen att människor har inneboende olikheter utifrån ras/etnicitet, vilket skapar en hierarkisk ordning - "vi" som tillhör samhället och "dom" som är utanför. Strukturer och institutioner reproducerar rasistiska stereotyper och upprätthåller den hierarkiska ordningen som råder. För icke-vita kvinnor betyder också att de upplever könsförtryck genom rasistiska konstruktioner av kön. Könsstrukturer och rasistiska strukturer förstärker och upprätthåller varandra.

Feministiskt initiativ kräver en problematisering av Sveriges integrationspolitik utifrån ett feministiskt antirasistiskt perspektiv. Integrationspolitikens mål är att alla ska ha lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett etniska och kulturella tillhörigheter, men samtidigt vilar den på rasistiska antaganden om människors inneboende olikheter - den utgår ifrån en föreställning om ett "vi" som ska integrera och ett "dom" som ska integreras. Fokus måste flyttas från tanken om att "dom" skapar problem genom att "dom" inte är integrerade, till de diskriminerande strukturerna som finns i samhällets alla sfärer. Istället för att prata om att invandrare måste integreras vill Feministiskt initiativ arbeta för att öppna upp och avskaffa de strukturer och institutioner i det svenska samhället som hindrar folk från att komma in och delta i samhället på lika villkor. (Källa: SOU 2005:41)

Människor blir negativt särbehandlade på grund av deras kön, etniska tillhörighet, hudfärg, religion, nationalitet, sexuella läggning, könsuttryck eller funktionshinder och blir systematiskt placerade i en underordnad position i samhället vad gäller materiella villkor, trygghet, delaktighet, inflytande och makt. Det går inte att bortförklara den diskriminering människor utsätts för dagligen genom att säga att det enbart är ett uttryck för enskilda individers fördomsfulla attityder och handlingar. Dessa attityder och handlingar möjliggörs genom den diskriminering som finns i samhällsstrukturen. Strukturell diskriminering rättfärdigar och upprätthåller en politik som ger rasbaserade privilegier åt vissa samhällsgrupper och marginaliserar andra. Den uttrycks genom institutionella praktiker och återfinns på alla samhällsområden såsom på arbetsmarknaden, i rättsväsendet, i utbildningssystemet, på bostadsmarknaden, inom hälsovården, etc. Den nutida rasismen baserar sig alltmer på påstådda kulturella skillnader än på föreställda biologiska skillnader mellan olika folkgrupper. Kulturrasism är tron om att ”kultur” förklarar skillnader i egenskaper, förmågor och färdigheter bland människor. Den har på många sätt blivit ett ”acceptabelt” sätt att föra fram rasistiska åsikter som t.ex. att ”muslimer slår sina fruar”, att ”invandrare är mer brottsbenägna”, att ”de andra måste rätta sig efter den svenska kulturen”. I Sverige finns en utbredd vardagsrasism. Det kan handla om hur ”de andra” konstrueras som avvikande i media genom stigmatisering - den brottsbenägne förortskillen; viktigmisering – den förtryckta muslimska kvinnan; och exotisering – den mörka skönheten. Eller uttrycks genom utslängda kommentarer vid fikabordet om att ”du som svart har väl rytmen i blodet” och ”får du som har muslimsk pappa vara ute på kvällarna?”.

Olika former av rasism har bidragit till att upprätthålla den ojämlikhet som råder i världen. Men det har alltid funnits rörelser som har hävdats människors lika värde och fört en kamp mot ekonomisk exploatering, diskriminering och förtryck. Ett exempel på detta är den internationella rörelse som riktade sig mot apartheidregimen i Sydafrika, vilket bidrog till en ökad medvetenhet om rasism världen över. Det är viktigt att formulera en medvetenhet om sambanden mellan globala maktförhållanden och den vardagsrasism som i allra högsta grad är levande i Sverige.

Nationalistiska strävanden att bygga homogena stater har ofta inneburit tvångsassimilering och förtryck av nationella minoriteter. Sverige har inte varit något undantag. År 2000 skrev Sverige under Europarådets ramkonvention för skydd mot mänskliga rättigheter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk, vilka tillsammans utgör de principer som Sverige åtagit sig att efterleva till skydd för de nationella minoriteterna. Ratificeringen innebär erkännandet av samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar som de fem nationella minoriteterna samt samiska, finska, meänkieli, romani chib respektive jiddisch som minoritetsspråken i Sverige. Feministiskt initiativ ser att minoritetspolitik är en del av det antirasistiska arbete som Fi vill bedriva.

Feministiskt initiativs politik ifrågasätter normen om en svenskhet baserat på ett vitt, västerländskt, kristet arv. Den antirasistiska politik som Feministiskt initiativ bedriver utmanar den etablerade och diskriminerande strukturen som upprätthåller rasbaserade privilegier. Feministiskt initiativ anser att en kvinna tilldelas olika positioner i samhället beroende på den bakgrund hon har: om hon är fattig eller rik, vilken utbildning hon har, vilken ålder hon har, om hon kommer från västvärlden eller ett så kallat ”tredje världen”-land, om hon är vit eller icke-vit, om hon är hetero, homo, bi eller transperson. Därför vill Feministiskt initiativ bedriva en feministisk antirasistisk politik som utgår från kvinnors olika erfarenheter av underordning i ett patriarkalt samhälle.

1. Fi ska verka för att alla statliga bidrag som ges till föreningsliv och organisationer ska omfattas av en klausul mot diskriminering och kränkande behandling på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning, funktionshinder, religion och ålder.
2. Fi ska verka för att utländska medborgare ska ha rätt till svenskt medborgarskap efter tre års folkbokföring i Sverige.
3. Fi ska verka för att barn som föds i Sverige, till föräldrar bosatta i Sverige oavsett deras medborgarskap, ska ha rätt till svenskt medborgarskap.
4. Fi ska verka för att samma rösträttskrav ska gälla för riksdagen som för kommunval.
5. Fi ska verka för att Sverige i EU arbetar för att unionsmedborgarskap även ska tilldelas tredjelands medborgare som är bofasta i EU.
6. *Fi ska verka för att utländska kvinnor och män, som i äktenskap eller samlevnad med män i Sverige, som utsätts för våld, eller kvinnor/män/barn som befinner sig i Sverige till följd av trafficking ska ha rätt att stanna i Sverige oavsett vistelsetid i landet, längd på eventuellt äktenskap, ålder, hälsotillstånd etc. Fi ska verka för att skyddet för kvinnor i samband med angivelse av brottslingar i trafficking stärks.*
7. *Fi ska verka för att Sverige ska skriva under/ratificera FN:s organisation ILO (International Labour Organisation) konvention nr 169 (Eng: The indigenous and tribal peoples conventions) Ursprungsbefolkningarnas suveräna rättigheter.*
8. Fi ska verka för en ändring av grundlagen där de nationella minoriteterna lyfts fram. Det finns idag ingen särskild bestämmelse som synliggör minoriteterna eller minoritetsspråken i svensk lagstiftning. Ett grundlagsskydd för de fem nationella minoriteterna skulle vara en markering av minoriteternas och minoritetsspråkens betydelse för det svenska samhället.
9. Fi ska verka för att de brister vad gäller möjligheter till utbildning i de nationella minoritetsspråken i Sverige avhjälpas – framförallt tillgång till lärare och läromedel.
10. Fi ska verka för att kunskap om kvinnors och mäns situation inom samtliga nationella minoritetsgrupper ska öka så att de inte undantas från det jämställdhetsarbete som pågår utanför minoritetsgruppen.
11. Fi ska verka för att den rasism, fientlighet och diskriminering som riktas mot de nationella minoriteterna aktivt motarbetas och i synnerhet den diskriminering som drabbar romer på bostads- och arbetsmarknaden.
12. Fi ska verka för att Rennäringslagen ses över så att den blir könsneutral.

Migrationspolitik

Med kolonialismen växte de globala orättvisorna och rasismen ofantligt och bredde ut sig över hela världen. *Feministiskt initiativ har en vision om en fri värld* som inte begränsas av de skarpa gränser och höga uteslutande murar som har satts upp och som alltjämt rekonstrueras i

nya former. Dessa gränser skapar ett ”vi och dom”, och är ett grundläggande fundament för att upprätthålla rädsla för andra människor och rasism. Så länge världen är så uppdelad och orättvis kommer det alltid att finnas människor som väljer att lämna sina hemländer eller fly. Krig, fängelse, tortyr, miljökatastrofer, statligt förtryck och förföljelse, fattigdom, våld, hot, sexuella övergrepp och rättslöshet som många gånger beror på kön, homosexualitet eller könsuttryck är några av de anledningar som får människor att söka skydd eller ett värdigare liv i ett annat land.

Sverige har förbundit sig att följa FN:s deklARATION om de mänskliga rättigheterna och Genèvekonventionen om flyktingars rättigheter. Feministiskt initiativ anser att dessa konventioner som Sverige har undertecknat ska efterlevas. Rätten till skydd mot förföljelse och grova kränkningar kan inte förhandlas bort med ekonomiska argument. År 2002 fick endast 1,3 procent av de asylsökande som kommit till Sverige flyktingstatus, vilket visar på att Sveriges tolkning av FN:s flyktingbegrepp är ytterst snäv. Feministiskt initiativ ska verka för en generösare tolkning av flyktingbegreppet. *Kvinnors liv sätts på spel genom att asylpolitiken saknar insikt och förståelse för kvinnors asylskäl.* Vid ansökan om asyl anses ofta inte ens våldtäkt utförd av företrädare för statsmakten, i det land man flytt ifrån, utgöra tillräckligt starka skäl. Fi ska verka för att Sverige utvidgar flyktingbegreppet till att omfatta den diskriminering och de övergrepp som kvinnor, homo- och bisexuella samt transpersoner är utsatta för.

Kommuner använder asylsökande/nyanlända för att rädda lönsamheten i kommunalägda bostadsbolag och förbättra kommunens ekonomi. Genom att styra asylsökande till orter som hotas av avfolkning där det finns gott om tomma lägenheter men inga jobb, försämrar man den nyanländes möjligheter till självförsörjning. Asylsökande får inte bli brickor i ett spel som går ut på att kommuner ska komma åt så mycket statliga medel som möjligt. Feministiskt initiativ vill uppmärksamma och stödja människors kamp för ett värdigt liv.

1. *Fi ska verka för att Sverige efterlever konventioner som ser till flyktingars och asylsökandes rättigheter, samt snabbar på utredningar så att alla får besked inom sex månader, samt stärka rättssäkerheten för flyktingar och asylsökande.*
2. *Fi ska verka för att förföljelse på grund av kön, sexuell läggning och könsuttryck ska vara asylgrundande skäl.*
3. *Fi ska verka för att kvinnor som hotas till livet, riskerar övergrepp eller får sina rättigheter inskränkta på grund av sitt kön eller sin sexuella läggning samt personer som anses bryta mot sociala normer om könsuttryck ska räknas som politiska flyktingar. Kränkningar såsom tvångsäktenskap, risk för könsstympning och våldtäkt ska räknas som asylgrundande skäl i lagens mening.*
4. *Fi ska verka för att asylsökande kvinnor ska synliggöras och få adekvat hjälp och stöd för att bearbeta eventuella erfarenheter av våld och övergrepp. Detta kräver att personal har god kunskap om att bemöta kvinnor med svåra trauman.*
5. *Fi ska verka för att alla som uppfyller lagens villkor ska ha rätt till uppehållstillstånd (idag har vissa såsom flyktingar och unionsmedborgare rätt till det medan andra såsom tredjelandsmedborgare får tillstånd om Migrationsverket beslutar om det).*

6. Fi ska verka för att statslösa ska få permanent uppehållstillstånd efter 6 månader om inget särskilt skäl talar emot det.
7. *Flykting amnesti - Fi:s årsmöte stödjer kravet på allmän flyktingamnesti. Vi ställer oss bakom kravet om permanent uppehållstillstånd till alla som har sökt asyl senast den 31 december 2004 och väntar på besked. Det berör 20 000 – 30 000 människor i Sverige, en stor del av dem är kvinnor och barn. Många av dessa håller sig gömda efter att ha fått avslag. Fi:s årsmöte ställer sig bakom en solidarisk asylpolitik där människors behov av skydd sätts i främsta rummet. Vi uppmanar riksdagens ledamöter att rösta för en allmän flyktingamnesti den 14 september.*
8. *Fi ska verka för obligatoriska kurser i genusperspektiv, HBT-problematik och antirasism för alla yrkeskategorier som arbetar med flyktingar, från personal på flyktingförläggningar till polis och jurister i rättsmaskineriet.*
9. Fi ska verka för att asylsökande ska ges tidsbegränsat arbetstillstånd. I samband med att någon ges arbetstillstånd ska grundläggande information om rättigheter vid anställningar och uppsägning av anställning ges på det egna språket.
10. Fi ska verka för att asylsökande som behöver kompletterande utbildning för att möjliggöra arbete ska erbjudas detta.
11. Fi ska verka för att asylsökande ska erbjudas utbildning i svenska och grundläggande utbildning i svensk lagstiftning.
12. Fi ska verka för att barn till asylsökande ska ha rätt till förskola, skola, särskola samt sjukvård på samma villkor som barn bosatta i Sverige. Att eftersöka eller uppge var barn till asylsökande söker vård eller går i förskola eller skola ska inte användas som ett medel att omhänderta någon i familjen i syfte att avvisa denne.
13. Fi ska verka för att ingen ska behöva vistas längre än sex månader på mottagningsenhet. Varje mottagningsenhet ska vidare ha en plan för att stärka de boendes psykosociala och fysiska hälsa.
14. Fi ska verka för att asylsökande, inklusive gömda flyktingar, ska ha full tillgång till den offentliga sjukvården.
15. Fi ska verka för att ingen ska sättas i förvar enbart på grund av ett utvisningsbeslut. Ett barn under 16 år ska aldrig behöva vistas på ett häkte.
16. Fi ska verka för att flykting- och försörjningsstödshandläggares individuella kartläggning av nyanlända flyktingar inte färgas av förutbestämda patriarkala eller rasistiska uppfattningar om män, kvinnor och barn. Tidigare utbildning, arbetserfarenheter och andra erfarenheter av obetalt arbete eller annan sysselsättning från andra länder ska kartläggas för att ge bästa möjliga råd och stöd utifrån individens förutsättningar och behov.
17. Fi ska verka för att öka förutsättningarna för fadderverksamhet och kontakter med bosatta i Sverige.

18. Fi ska verka för att nyanlända ska själva få välja var de ska etablera sig.
19. Fi ska verka för att kommuner ska ordna bostäder och svenskundervisning för nyanlända flyktingar och asylsökande, samt informera om svenska samhällsförhållanden och arbetsliv.
20. Fi ska verka för att flyktingmottagandet ska ge kvinnor med små barn lika möjligheter som män att komma igång tidigt med SFI och tillgodogöra sig utbildningen.
21. Fi ska verka för att det ska utredas varför män får högre introduktionsersättning än kvinnor och tillsättas strategier att motverka detta.
22. Fi ska verka för att kommuner ska kunna säkerställa att resurser och insatser till etablering fördelas rättvist mellan kvinnor och män, t.ex. genom att alla insatser följs upp, analyseras och utvärderas ur ett könsperspektiv.
23. Fi ska verka för att familjeåterförening ska underlättas utan krav på försörjning. Familjen bör i högre utsträckning kunna bestämma vilka som tillhör den närmaste anhörig. Den som invandrat till Sverige ska få förenas med sina vuxna barn och gamla föräldrar.
24. Anhöriga som står i särskilt beroendeförhållande till person i Sverige ska ges uppehållstillstånd oavsett om beroendeförhållandet uppstått innan eller efter att den som nu är boende eller har uppehållstillstånd i Sverige anlant till Sverige. Med beroendeförhållande avses någon som inte längre kan ta hand om sig själv på grund av ålder eller funktionshinder oavsett vilken ålder den funktionshindrade har.

K Utrikes- och säkerhetspolitik

Feministiskt initiativ strävar efter alla kvinnors frigörelse. Vi ser därför internationell solidaritet och en antimilitaristisk hållning som grundstenar i vårt arbete. Den världsomspännande patriarkala maktordningen leder till en orättvis fördelning av jordens resurser och tvingar stora delar av jordens befolkning, särskilt kvinnor och barn, till ett liv i extrem fattigdom. Flickor förnekas rätt till skolgång, barn tvingas till barnarbete och prostitution samt rekryteras som barnsoldater. Kvinnor och flickor är särskilt utsatta i de delar av världen där krig och väpnad konflikt är vardag. Den globala arbetsmarknaden exploaterar fattiga kvinnors arbete. Handel med kvinnor pågår dagligen runt om i världen och i Sverige.

Den globala säkerhetspolitiken är patriarkal. Den bygger på föreställningen om att det är män som med militära medel ska försvara kvinnor och barn och att makten i förlängningen är militär. Det militära våldet är det legitima uttrycket för dominans och kontroll. Starka ekonomiska intressen inom den militärindustriella sektorn styr den vapenteknologiska utvecklingen. Vapensäljarna, bland annat Sverige, finns i den rika delen av världen, köparna i den fattiga. Global militär upprustning stjäl pengar från social upprustning i varje land. Ökade militärbudgetar ger minskade välfärdssatsningar. Stridsflygplan står mot sjukvård och skola. Militär kapprustning står mot globala satsningar på miljömål och hållbar utveckling.

I dag är samtliga internationella politiska och ekonomiska maktfördominerade av män och som följd av detta blir frågor om jämställdhet och kvinnors villkor konsekvent behandlade som ett särintresse. Ett viktigt sätt att motverka dessa strukturer och attityder är att öka kvinnors delaktighet och aktörsskap internationellt. Ett exempel på osynliggörande av de säkerhetshot som kvinnor utsätts för i vardagen är mäns våld mot kvinnor. Detta våld stoppar inte vid nationsgränser eller vid hemmets tröskel, utan är strukturellt och existerar överallt och är därmed ett säkerhetspolitiskt problem.

Som ett av de ekonomiskt mest välställda länderna har Sverige en skyldighet att gå före i kampen för global rättvisa och hållbar utveckling. Trots den internationella profilen som "världsmästare i jämställdhet" går över 80 procent av svenska biståndspengar till män och jämställdhetsproblem i andra länder "glöms bort" när vi möts i internationella sammanhang.

Verklig fred är mer än enbart avsaknad av krig. Det förutsätter varje individs rätt att få sin kroppsliga integritet respekterad oavsett om man befinner sig i det offentliga rummet eller i hemmet. Fred är inte heller fallet om stater förbereder sig för krig. Detta kräver en förändring av säkerhetspolitiken som innebär lika mycket ett omöjliggörande av patriarkala synsätt på kvinnokroppen som synliggörande av kvinnor som politiska aktörer.

Kroppslig eller nationell integritet

1. *Fi ska verka för en utveckling av global mänsklig säkerhet, bort från föreställningar om militär säkerhet. Det förutsätter stopp för militär upprustning, stopp för vapenexport och omställning av krigsmaterielproduktion till civil produktion.*
2. *Fi ska verka för att vidga det globala säkerhetspolitiska begreppet så att också det strukturella våld som riktas mot kvinnor i vardagen innefattas.*
3. *Fi ska verka för ett departement för fredsbyggande.*
4. *Fi ska verka för att krigsvåldtagna kvinnor bör kunna få status som flyktingar precis som andra människor som förföljs för sin tro, politiska åsikt eller sexuella läggning.*
5. *Fi ska verka för att Sverige i internationella insatser bör erbjuda hjälp och stöd till våldtagna kvinnor.*
6. *Fi ska verka för att Sverige prioriterar skuldavskrivningsfrågan ur ett demokrati-, genus- och antirasistiskt perspektiv. Skuldskrisens järngrepp om fattiga ekonomier måste upphöra.*
7. *Fi ska verka för att kvinnors hälsa samt sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter blir en prioriterad fråga i svenskt engagemang, i internationella organisationer och vid bistånd. Fri abort, preventivmedel och säkert födande är centrala rättigheter för flickors och kvinnors hälsa och överlevnad.*

Internationellt alliansbyggande och aktörsskap.

8. *Fi ska verka för att alla av Sverige tillsatta förtroendeposter i internationella organisationer är kvoterade med avseende på kön.*

9. Fi ska verka för att alla som ska representera Sverige i internationella sammanhang ska genomgå obligatorisk utbildning i genusperspektiv, HBT-frågor och antirasism samt ha kunskap och insikt om patriarkala strukturers mekanismer.
10. *Fi ska både nationellt och internationellt verka för konfliktlösning på icke-militär grund.*
11. Fi ska aktivt arbeta för att knyta kontakter och utveckla samarbeten med kvinnoorganisationer och nätverk på olika nivåer.

Gender-mainstreaming, budgeting och auditing

12. Fi ska verka för att såväl gender mainstreaming, gender budgeting och gender auditing införs och genomförs som ledande och integrerade principer i allt internationellt arbete.
13. Fi ska verka för att alla internationella organisationers budget- och revisionsrapporter har ett särskilt protokoll som går igenom rapportens resultat ur ett könsperspektiv.

FN:s roll i världspolitiken

14. Fi ska verka för att Sverige i FN arbetar för ett förbättrande av konfliktförebyggande och fredsfrämjande insatser. Detta kan bland annat innebära att satsa resurser på ökad kunskap om ”early warning” indikatorer, vilket innebär att man i ett tidigt skede kan identifiera och hantera en konflikt.
15. Fi ska verka för att civila och humanitära insatser blir en lika stor och viktig del av FN interventioner som militära styrkor.
16. Fi ska verka för att alla FN-styrkor måste ha samma minimiutbildning och att denna måste innefatta ett tydligt genus-, HBT- och antirasistiskt perspektiv och byggas på icke-militär grund. Nolltolerans för alla former av sexuellt missbruk på missionerna måste tillämpas.
17. Fi ska verka för ett avskaffande av vetorätten och för mer direktdemokrati och NGO-konsultation inom FN.
18. Fi ska verka för att Sverige i FN arbetar för en förbättrad och mer kraftfull implementering av S/Res/1325 om kvinnors roll i konflikt och postkonflikt och att en svensk handlingsplan för det nationella arbetet tillsätts.
19. Fi ska verka för större lyhördhet för internationella NGOs i FN. Att t.ex. HBT-organisationer idag nekas konsultativ status i FN utan att prövas på samma villkor som andra NGOs, är upprörande och ett slöseri med värdefull kunskap.
20. *Fi ska verka för att alla världens kvinnor ska åtnjuta grundläggande mänskliga, politiska och sociala rättigheter. Fi vill därför att Sverige ska verka för att internationella överenskommelser, deklarationer och konventioner (som t.ex. CEDAW, säkerhetsrådets resolution 1325, Beijing plattform för action och Kairoprotokollet) som stärker kvinnors rättigheter och kvinnors säkerhet efterlevs.*

21. Fi ska verka för upprättandet av en internationell FN-konvention mot diskriminering på grund av sexuell läggning.

En feministisk vision för den Europeiska Unionen

22. *Fi ska verka för en EU-kommissionär i jämställdhet och antidiskriminering med ett tydligt institutionellt ansvar och att ytterligare medel anslås till arbetet med jämställdhet inom unionen, både till NGOs och till unionens institutioner.*
23. *Fi ska verka för att konfliktförebyggande institutioner upprättas inom ramen för både den Europeiska och den globala säkerhetspolitiken*
24. Fi ska verka för att militära interventioner i konflikter endast ska ske på mandat av FN.
25. Fi ska verka för ett sekulariserat EU, där tro och religiös praxis är en privatsak, som inte får inverka i politiken. Att kyrkan och religiösa församlingar i konstitutionsförslaget tilldelas en särskild privilegierad status är oförsvarligt.
26. Fi ska verka för att läget för de mänskliga rättigheterna i ett ansökarland prioriteras minst lika högt i bedömningen som marknadsekonomiska förutsättningar och att det även följs upp i alla medlemsländer. Detta innebär en ökad vikt vid respekten för HBT-personers, funktionshindrades och etniska och kulturella minoriteters mänskliga rättigheter.
27. Fi ska verka för kvinnors rätt till fria och säkra aborter och för att Sveriges regering aktivt försvarar denna rätt inom EU.
28. Fi ska verka för att EU och dess medlemsstater signerar och ratificerar internationella jämställdhetsdokument som CEDAW, Beijing handlingsplanen och Kairoprotokollet.

Norden

29. Fi ska verka för ökat nordiskt- baltiskt samarbete och att jämställdheten fortsatt ska vara en central komponent i alla dessa länders politiska arbete.
30. Fi ska verka för att de nordiska länderna driver MR-frågor när det gäller rätten till asyl, att vidga asylrättens kriterier till att ta hänsyn till och skydda HBT- personers och etniskt- och kulturellt underordnade gruppers rättigheter.
31. Fi ska verka för att ändringarna i äktenskapskonventionen, vilken ser över gemensamma bestämmelser om äktenskap adoption och förmynderskap, även avser och tryggar lika rättigheter för HBT-personers familjevillkor.

Feministiskt bistånd

32. *Fi ska verka för en mer aktiv insats för uppfyllandet av Millenniemålen, att enprocentsmålet för bistånd ska uppfyllas och att biståndsarbetet ska genomsyras av ett genusperspektiv där kvinnors, barns, ungdomars och HBT-personers rättigheter främjas. Frågor som rör sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, rättvisa arbetsvillkor och miljöfrågor som bl.a. vattenförsörjning är viktiga kvinnofrågor.*

Biståndet ska alltid riktas så att det gynnar de mest utsatta och i största möjliga mån använda lokala krafter och entreprenörer.

33. Fi ska verka för en tydligare utvärdering av hur det genusperspektiv som ska genomsyra Sidas arbete efterlevs.